

PÖYTYÄN KUNTA

YLÄNEEN TAAJAMA

NISSILÄN ALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

asemakaavan muutoksen selostus

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 TUNNISTETIEDOT

Yläneen taajama, Nissilän alueen asemakaavan muutos
Pöytyän kunta, Yläneen taajaman asemakaava-alue, korttelit 9 ja 101
Selostus koskee 17.7.2024 päivättyä asemakaavakarttaa.

Asemakaavan laatija

aluearkkitehti Olli-Pekka Hannu
Pöytyän kunta, kaavoituspalvelut
Riihikosken virastotalo, Yläneentie 11 b, 21870 RIIHIKOSKI
puhelin: 040 198 0801, sähköposti: olli-pekka.hannu@poytya.fi

Asemakaavan vireilletulo

Asemakaavan vireilletulosta on kuulutettu 23.1.2024.

Asemakaavan hyväksyminen

Pöytyän kunnanvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan muutoksen __.__.202__.

Lainvoimaisuus

Asemakaavan muutoksen lainvoimaisuudesta on kuulutettu __.__.____.

1.2 KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Yläneen taajaman pohjoisosassa, Nissiläntien molemmilla puolilla. Suunnittelualueella on muun muassa Yläneen varhaiskasvatusyksikkö (päiväkoti) ja entinen kunnantalo. Suunnittelualueen tarkempi raja-
aus esitetään asemakaavaotteessa. Alueen pinta-ala on noin 5,3 hehtaaria.

1.3 KAAVAN NIMI JA TARKOITUS

Nissilän alueen asemakaavan muutoshanke on nimetty kaavoitetusta asu-
ntoalueesta käytettävän nimen mukaan.

Asemakaavan mukaisella rakentamisella voidaan merkittävästi täydentää Yläneen taajaman ydinkeskustan palvelutarjontaa. Alue on merkityksellinen myös taajaman sisäisen katuverkoston ja kevyen liikenteen reittien rakentamisen kannalta. Suunnittelualueen pohjoisosaan aiotaan sijoittaa pientaloasuntoja ja eteläosaan keskustatoimintoja. Alueen käyttötarkoitusten suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös läheisen Yläneen kirkonmäen miljö, joka kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin.

1.4	SISÄLLYSLUETTELO	
1	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	2
1.1	TUNNISTETIEDOT	2
1.2	KAAVA-ALUEEN SIJAINTI	2
1.3	KAAVAN NIMI JA TARKOITUS	2
1.5	LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA	4
1.6	LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA	4
2	TIIVISTELMÄ	4
2.1	KAAVAPROSESSIN VAIHEET	4
2.2	ASEMAKAAVA	4
3	LÄHTÖKOHDAT	5
3.1	SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA	5
3.1.1	Alueen yleiskuvaus	5
3.1.2	Luonnonympäristö	6
3.1.3	Rakennettu ympäristö	6
3.1.4	Maanomistus	12
3.2	SUUNNITTELUTILANNE	13
3.2.1	Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset	13
4	ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	16
4.1	ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN TARVE	16
4.2	SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN JA SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET	16
4.3	OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ	16
4.3.1	Osalliset	16
4.3.2	Vireilletulo	16
4.3.3	Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	16
4.3.4	Viranomaisyhteistyö	17
4.4	ASEMAKAAVAN TAVOITTEET	17
4.4.1	Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet	17
4.5	ASEMAKAAVAN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET	18
4.5.1	Alustavien vaihtoehtojen kuvaus ja karsinta	18
4.5.2	Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu	18
4.5.3	Yhteenveto vaihtoehtojen vertailusta	18
4.5.4	Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet	18
4.5.5	Suunnitteluvaiheiden käsittelyt ja päätökset	19
5	ASEMAKAAVAN KUVAAUS	
5.1	KAAVAN RAKENNE	
5.1.1	Mitoitus	
5.1.2	Palvelut	
5.2	YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOTTEIDEN TOTEUTUMINEN	
5.3	ALUEVARAUKSET	
5.3.1	Korttelialueet	
5.3.2	Muut alueet	
5.4	KAAVAN VAIKUTUKSET	
5.4.1	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	
5.4.2	Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön	
5.5	YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	
5.6	KAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET	
5.7	NIMISTÖ	
6	ASEMAKAAVAN TOTEUTUS	
6.1	TOTEUTUSTA OHJAAVAT JA HAVAINNOLLISTAVAT SUUNNITELMAT	
6.2	TOTEUTTAMINEN JA AJOITUS	
6.3	TOTEUTUKSEN SEURANTA	

1.5 LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

Liite 1	osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Liite 2	kooste asemakaavan luonnoksesta saadusta palautteesta
Liite 3	kooste asemakaavan ehdotuksesta saadusta palautteesta
Liite 4	Arkeologinen tarkkuusinventointi, Heilu Oy, 2024
Liite 5	havainnekuva
Liite 6	rakennustapaohjeet
Liite 7	asemakaavamerkinnot ja -määräykset
Liite 8	asemakaavan seurantalomake

1.6 LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

Aineisto 1	Museoviraston kohdeinventoinnit sekä Varsinais-Suomen maakuntamuseon informaatioportaaliin (MIP) tallennetut aineistot
------------	--

2 TIIVISTELMÄ

2.1 KAAVAPROSESSIN VAIHEET

Asemakaavahanke on mainittu vuoden 2023 kaavoituskatsauksessa. Pöytyän kunnanhallitus päätti laittaa asemakaavan laadinnan vireille ja hyväksyi osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) 15.1.2024.

Alueelta laadittu asemakaavaluonnos oli MRL 62 §:n mukaisesti julkisesti nähtävänä __.__.2024.

Asemakaavan muutoksen ehdotus pidettiin MRA 27 §:n mukaisesti julkisesti nähtävänä __.__.202__.

Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyi asemakaavan muutoksen __.__.202__.

2.2 ASEMAKAAVA

Alueella on kortteli 101, osa korttelista 9 sekä autopaikkojen korttelialuetta (LPA) erityisaluetta (EV-2), virkistysalueita (VP, VU) ja katuja. Korttelit sisältävät asuin- ja palvelurakennusten korttelialueita (AP, AR, AO, P, YL). Näiden lisäksi asemakaavaan varataan alue torille.

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue sijaitsee Yläneen taajaman keskustassa, sen pääväylänä toimivan Haverintien pohjoispuolella. Nissilän uudesta asuntoalueesta on tarkoitus ajan mittaan kehittyä pientalojen korttelialue, joka sijoittuu päivittäin tarvittavien palvelujen äärelle. Sille on rakentunut vuoden 2013 asemakaavan hyväksymisen jälkeen kaksi rivitaloa sekä päiväkotia. Kotopellontien viereisille peltopalstoille on jo tehty kunnallistekniikka, joten valmius asuntoalueen laajentumiseen on olemassa.

Mittakaavallisesti suunnittelualueen lähiympäristö vaikuttaa varsin yhtenäiseltä, pienen taajamakeskustan oloiselta. Vanhaan tapaan rakennuskanta on toimintoiltaan sekoittunutta, sisältäen lähinnä asuntoja, liikkeiden ja palvelujen tiloja. Yläneen vanha puukirkko on taajaman maamerkki, joka on vahvasti läsnä suunnittelualueenkin maisemakuvassa. Yläneen kirkonmäki sisältyy valtakunnallisesti merkittäviin kulttuurimaisemiin.

Lentokuva Vallas Oy, 2022

Yläneen rakennettua taajamaa on tarkoitus laajentaa pääraittien pohjoispuolelle Nissilän uudelle asuintalualueelle. Toisella sivulla taajamaa rajaa Yläneenjoki, joka paikoin pilkottaa rehevän rantapuuston lomasta.

Näkymä Kuntolantieltä suunnittelualueelle, johon sisältyy Nissilän pihapiiri. Taustalla näkyy Yläneen kirkko. Pöytyän kunta omistaa kuvan etualan peltomaan, jolla on kasvatettu kukkia asukkaiden iloksi. Nissilän pihapiirin ympäristöstä on tehty lukuisia historiallisen ajan esinelöytöjä.

3.1.2 Luonnonympäristö

Alueella ei ole luonnontilaisena säilynyttä ympäristöä. Osalla suunnittelualueetta on edelleen viljelyksessä olevaa peltoa.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Yhdyskuntarakenne

Suunnittelualueen sijainti on Yläneen taajamassa keskeinen. Alueella on julkisia palveluja sekä asuntoja. Alue on myös monien keskustan palvelujen ja pääties-tön läheisyydessä.

Näkymä suunnittelualueelle Liisantieltä, joka jatkuu edelleen Nissiläntienä. Kuntolantien risteys on kuvassa etualalla. Nissilän uudelle asuinalueelle on rakennettu päiväkotia ja kaksi rivitaloa.

Yläneen uusi päiväkotiki eli varhaiskasvatusyksikkö sijoitettiin Nissiläntien eteläpuolelle. Rakennus otettiin käyttöön vuoden 2021 syksyllä. Julkisivuiltaan kaksivärinen, hirsirunkoinen rakennus on pääosiltaan pulpettikattoinen. Kaksiosastoinen päiväkotiki tehtiin KVR-urakkana. Rakennussuunnittelusta vastasi oululainen Avario Oy, jonka pääsuunnittelijana tässä hankkeessa oli arkkitehti SAFA Tero Aalto.

Nissilän asuinalueelle on noussut kaksi yksikerroksista, harjakattoista rivitaloa autokatoksineen. Ne valmistuivat varsin pian nykyisen asemakaavan hyväksymisen jälkeen, vuonna 2017. Molempien suunnittelijana toimi rakennusarkkitehti Hannu Vaisto Aurasta. Rakennukset muodostavat yhtenäisen pihapiirin, mutta ne ovat silti erillisillä kiinteistöillä sijaitsevia taloyhtiöitä.

Yläneen entinen kunnantalo on merkittävä osa taajaman sisäistä maisemaa. Kaksikerroksinen rakennus sijaitsee hieman ympäristöään korkeammalla maastonkohdalla, minkä lisäksi talon pääty ulottuu lähes Kuntolantielle asti.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Suunnittelualueen eteläosassa on muutamia iäkkäitä rakennuksia, joista entisen kunnantalon omistaa vielä Pöytyän kunta. Haaviontie on osa vanhaa, kulttuurihistoriallisesti arvokasta Pyhän Henrikin tietä.

Asemakaavan muutoksen selostuksessa on käytetty tietolähteenä Varsinais-Suomen maakuntamuseon informaatioportaaliin (MIP) tallennettuja aineistoja ja rakennusvalvonnan rekisteritietoja. Alueelta teetettiin vuonna 2024 arkeologinen tarkkuusinventointi (Heilu Oy), jonka mukaan alueella ei ole kiinteää muinaisjäännöstä. Tutkimusalueelta tehtiin kuitenkin monia irtolöytöjä, joista vanhin ajoitettiin rautakaudelle. Nissilän tilan pihapiiri määriteltiin Yläneen kirkonkylän historialliseen kyläpaikkaan kuuluvaksi muuksi kulttuuriperintökohteeksi. Inventointi on kokonaisuudessaan luettavissa selostuksen liitteissä.

Nissilä (5:97) on taustaltaan Yläneen vanhoja kantatiloja. Pihapiirin rakennuskanta on pääosin iäkästä ja ajallisesti kerroksellista. Nykypäivään säilyneistä vanhimpia ovat Haaviontien vierellä oleva hirsinen aitta ja savusauna. Sisäpihaa reunustavat entinen navetta/talli, talousrakennus ja asuinrakennus. Vuonna 2003 valmistunut asuinrakennus on osaksi tehty lohkokiviperustukselle, joka kuului tulipalossa 1970-luvulla tuhoutuneelle entiselle päärakennukselle.

Yläneen entinen kunnantalo (Kuntola 1:68) on paikalla, jolla sijaitsi aiemmin suojeluskuntatalo. Rakennus tehtiin kahdessa osassa, jotka valmistuivat vuosina 1975 ja 1983. Molempien suunnittelijana toimi arkkitehti Kauko Reima. Alun perin tasakattoiseen rakennukseen vaihdettiin aumakatto vuonna 2000. Rakennuksessa on käytetty ajalle tyypillisiä rakennusmateriaaleja, kuten betonia ja tiiltä. Muutos tasakatosta aumakatoksi on tehty harkiten, joten se sopii hyvin kokonaisuuteen, pehmentäen samalla rakennuksen alkuperäistä ilmettä. Vanhemman osan sisätiloissa on näkyvissä runsaasti betonivalettuja rakennusosia, joista huomionarvoisin on keskeisen aulatilán pelkistetty portaikko.

Yläneen entinen kunnantalo on jäsennetty toiminnoiltaan niin, että ne erottuvat helposti tilojen massoittelussakin. Kuutiomainen, seinäjulkisivuiltaan pääosin ikkunaton valtuustosalin kohoaa ylimmäksi.

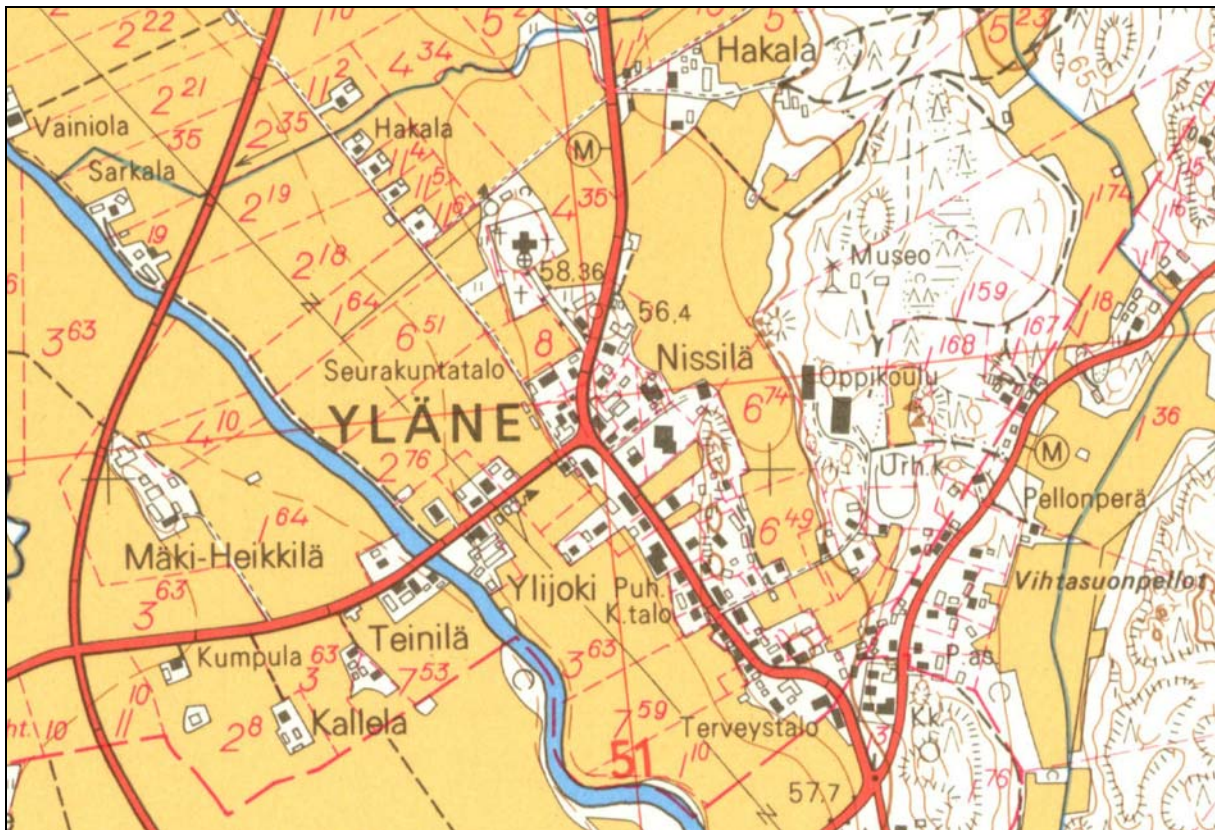
Etupiikan perälle valmistui vuonna 1982 laajennus sosiaalitoimen tarpeisiin. Julkisivuissa käytettiin tiiltä vanhemman osan tapaan. Muodonannossa erottuu pyöreä portaikko, joka johtaa kellariin sijoitettuun väestönsuojaan.

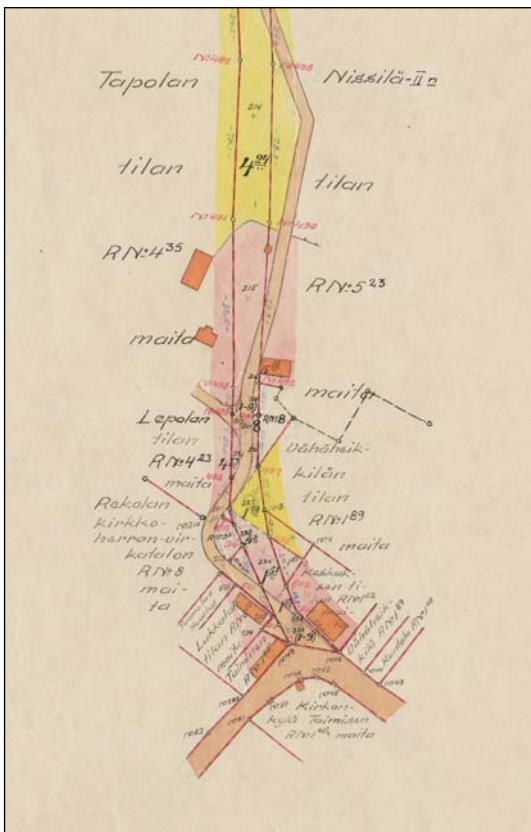
Pienen takapihan puolella näkyy, että rakennus sijoittuu osittain rinteeseen. Toimistosiiven nauhaikkunat olivat aikanaan tavanomainen ratkaisu.

Nissilän maatilán vanha aitta on pihapiirin pohjoispuolella aivan Haaviontien laidalla. Arvion mukaan 1910-luvulla rakennettu aitta on viime vuosina kunnostettu kauttaaltaan. Entinen savusauna on hirsiosiltaan erittäin huonokuntoinen. Perimätiedon mukaan se siirrettiin pappilan takaa Tapalan maalle vuoden 1900 tienoilla. Kylän raitti kulki aiemmin rakennusten välistä.

Vuoden 1969 peruskartalla erottuu vielä selvästi Yläneen raittimainen kylärakenne sitä reunustavine peltoineen. Kunnantalon paikalla oli tuolloin seuratalo Kuntola. Uuden oppikoulun sijainti enteili jo taajamarakenteen tulevaa laajentumista. Kuvalähde: <https://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Säkö-Yläneen maantien oikaisun pakkolunastusta varten tehtiin toimituskartta vuonna 1940. Kartalle on piirretty muun muassa Nissilän aitta, joka oli silloinkin tien varressa. Aiemmin kyläraitti kulki kuitenkin aitan itäpuolelta. Lunastettavan tiealueen raja on linjattu rakennuksen yli.

Kuvalähde: Maanmittauslaitoksen kiinteistötietopalvelu

Virkistys

Asemakaavaan merkittyä lähivirkistysaluetta (VL) ei ole toteutettu, vaan se on edelleen peltona.

Palvelut

Alue tukeutuu läheisiin Yläneen taajaman palveluihin. Noin viidensadan metrin säteellä suunnittelualueesta löytyvät taajaman useimmat kaupalliset palvelut, yhtenäiskoulu ja Yläneen kirkko. Suunnittelualueella on Yläneen päiväkotia ja entinen kunnantalo.

Työpaikat

Alueella sijaitsevassa päiväkodissa on useita työpaikkoja.

Liikenne

Nissiläntie toimii kokoojaketuna, joka välittää sivukatuja tonttiliikennettä, sekä päiväkodille suuntautuvaa saattoliikennettä. Yläneen taajaman kautta kulkevan Haaviontien-Haverintien merkitys läpikulkuliikenteen reittinä on vähentynyt ohitustien (KT 204) rakentamisen myötä. Tiehallinnon luokituksessa tieosuus taajamassa on määritelty kaduksi.

Tekninen huolto

Alue on liitetty Yläneen taajaman yhdyskuntateknisiin verkostoihin.

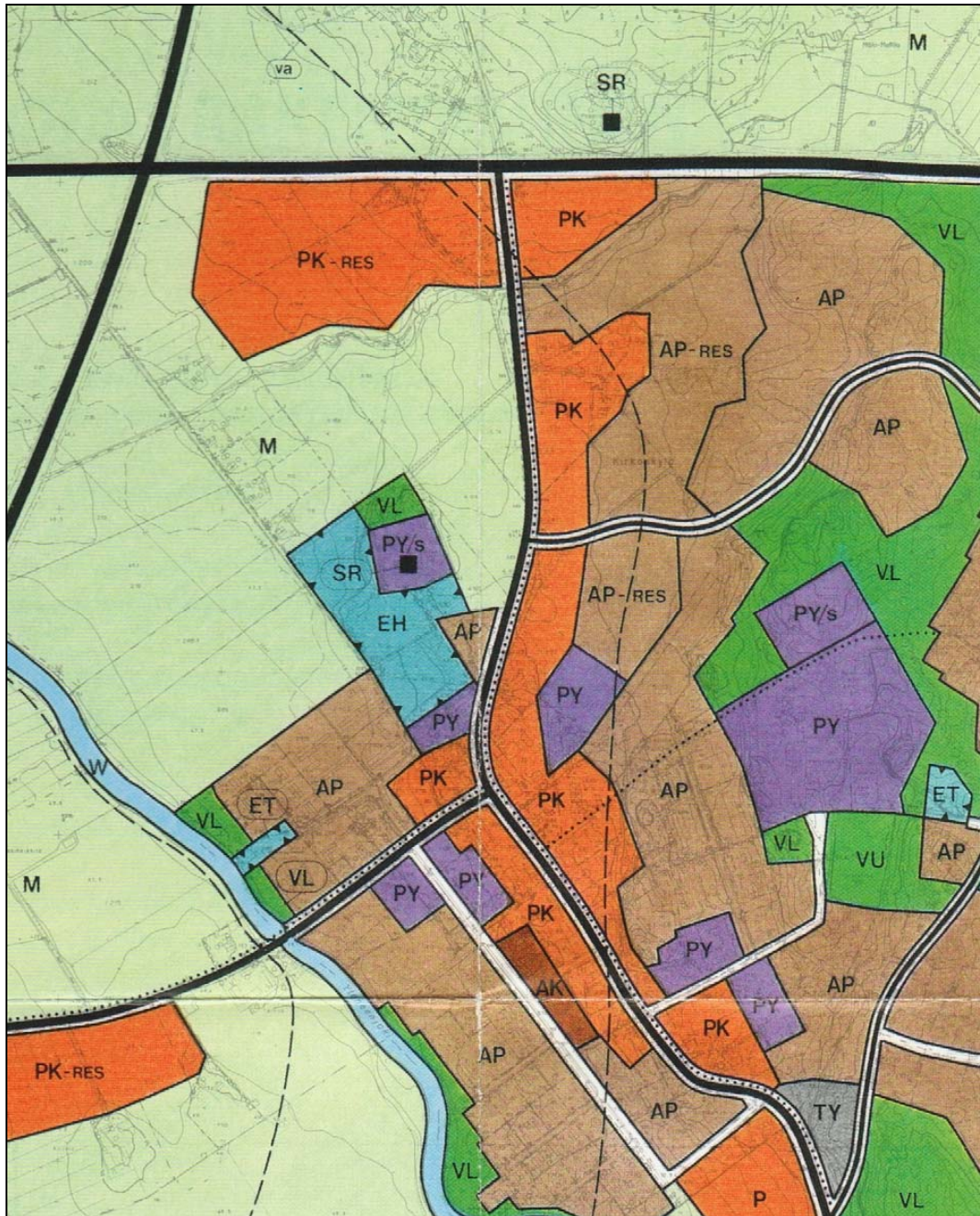
Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Alueella ei ole erityisiä ympäristöhäiriöitä. Kuntolantiella (5:89) oli 1900-luvun alkupuolella ampumarata, jonka maalialue sijaitsi suunnittelualueen itäkulmassa. Ampuma-aluetta ei ole kirjattu maaperän tilan tietojärjestelmään.

3.1.4

Maanomistus

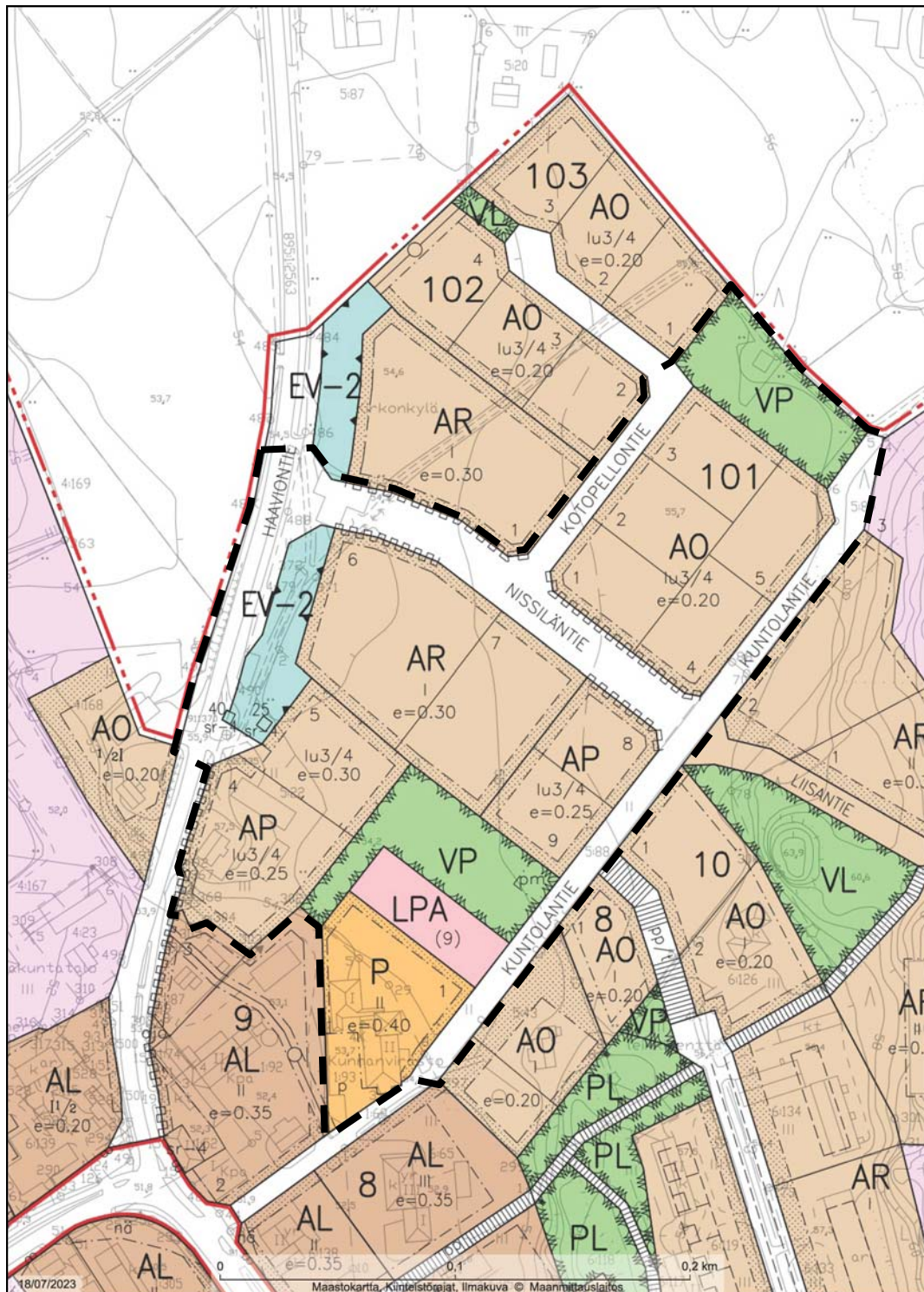
Alue on Pöytyän kunnan, yksityisten ja Suomen valtion omistuksessa.

ote osayleiskaavasta

Yleiskaava

Alue sisältyy Yläneen keskustan osayleiskaavaan. Suunnittelualan varauksina on käytetty yksityisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PK), julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY) ja pientalovaltaista asuntoaluetta (AP-RES). Lisäksi on alueellinen pääväylä, kokoojatie ja kevyen liikenteen väylä. Itäinen osa sisältyy Pyhäjärven valuma-alueeseen. Entisen rakennuslain aikana Yläneen kunnanvaltuustossa vuonna 1988 hyväksytty osayleiskaava on oikeusvaikutukseton.

ote asemakaavayhdistelmästä ja suunnittelualueen alustava raja (musta pistekatkoiviiva)

Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa asemakaava, jonka Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyi 16.9.2013. Asemakaava sisältää palvelurakennusten (P), asuinpienalojen (AP), erillispientalojen (AO), rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten (AR) korttelialueita. Lisäksi on katuja, puistoa (VP), autopaikkojen korttelialuetta (LPA) ja suojaviheraluetta, jolle voidaan sijoittaa kevyen liikenteen reitti (EV-2). Suojeltavia rakennuksia on kaksi (sr-4: Suojeltava rakennus. Suojelumerkinnällä varustettua rakennusta ei saa purkaa, eikä rakennukseen saa tehdä sen rakennushistoriallista tai kulttuurihistoriallista arvoa turmelevia julkisivumuutoksia.).

Rakennusjärjestys

Alueella noudatetaan Pöytyän kunnan rakennusjärjestystä, joka on tullut voimaan 27.2.2015.

Pohjakartta

Yläneen taajama-alueen pohjakartan on laatinut Tripodi Finland Oy. Kartoitusta hyväksyttiin Salon kaupungissa kiinteistöinsinööri Hanna Heikkilän viranhaltijapäätöksellä 20.2.2023 (875/10.01.02.01.01/2023).

Tonttijako ja kiinteistörekisteri

Alue on Maanmittauslaitoksen ylläpitämässä kiinteistörekisterissä.

Rakennuskiellot

Alueelle ei ole asetettu rakennuskielloja.

Lähiympäristön kaavatilanne

Suunnittelualueita reunustavat asemakaavat (entiset rakennuskaavat) ovat vuosilta 1983, 1984, 1993 ja 2013

4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN TARVE

Nissilän alueen asemakaavan muutoksen tarve on todettu vuoden 2023 kaavoituskatsauksessa. Vuonna 2021 valmistunut Yläneen varhaiskasvatuksen yksikkö on rakennettu kortteliin 9 asemakaavassa esitetystä käyttötarkoituksesta poiketen. Oman tonttinsa lisäksi päiväkodin toiminta vaikuttaa merkittävästi myös lähi-alueen maankäyttöön. Pientalojen korttelin 101 rakentamismahdollisuuksia edistetään tonttijakoa muuttamalla. Lisäksi tarkastellaan Yläneen entisen kunnantalon mahdollisia käyttötarkoituksia, asemakaavallisen suojelun tarvetta ja tontin laajuutta.

4.2 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN JA SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Pöytyän kunta teki päätöksen asemakaavamuutoksen laadinnan aloittamisesta kokouksessaan 15.1.2024.

4.3 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

4.3.1 Osalliset

Osalliset mainitaan selostuksen liitteenä olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

4.3.2 Vireilletulo

Asemakaavan vireilletulosta kuulutettiin Auranmaan Viikkolehdessä 23.1.2024.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut saatavissa Pöytyän kunnassa koko kaavoitustyön ajan. Osallisilla oli kaavaa valmisteltaessa mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavaluonnoksesta sen nähtävilläolon aikana.

Saadun palautteen pohjalta laadittu asemakaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville ja siitä pyydetään tarvittavat lausunnot. Osallisilla on oikeus tehdä muistutus asemakaavasta sen nähtävilläolon aikana (MRA 27 §).

Kaavaehdotuksesta jätettyihin muistutuksiin laaditaan vastineet ja asemakaavaa tarvittaessa tarkistetaan. Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyy asemakaavan, mikä jälkeen kaavaan tyytymätön voi valittaa Turun hallinto-oikeuteen.

Katso myös kohta 4.5.4.

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Viranomaisneuvotteluja järjestetään kaavatyön aikana valmisteluvaiheessa ja asemakaavan muutoksen ehdotuksen oltua julkisesti nähtävänä (MRA 26 §), mikäli neuvottelujen käyntiin katsotaan olevan tarvetta.

4.4 ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Pöytyän kunnassa halutaan edistää Yläneen taajamassa keskeisen alueen rakentumista.

Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Maakuntatason kaavojen ja osayleiskaavan perusteella aluetta voidaan käyttää taajamatoimintoihin, kuten asumiseen ja palveluihin.

Muut asemakaavan laadintaan vaikuttavat hankkeet

Yläneen Kyläyhdistys ry esitti 13.7.2023 Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, että Yläneen entinen kunnantalo määrättäisiin suojeltavaksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla. Varsinais-Suomen ELY-keskus teki 4.6.2024 asiaa (VARELY/4405/2023) koskevan päätöksen, jonka mukaan Yläneen entistä kunnantaloa ei suojella rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla. Perusteluissa todetaan muun ohella, että kohteen säilyminen ja suojelu voidaan tarvittaessa turvata kaavoituksen keinoin. Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetut kyseisen lain soveltamista asemakaava-alueella koskevat suojeluedellytykset eivät täyty suojeltavaksi esitetyn kohteen osalta.

Yläneen entinen kunnantalo on ollut julkisesti myynnissä kesän 2024 aikana. Lohkottava tonttialue aiotaan rajata asemakaavan muutoksen luonnoksen mukaan.

4.5 ASEMAKAAVAN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET

4.5.1 Alustavien vaihtoehtojen kuvaus ja karsinta

Asemakaavan muutoksen tavoitteet on mainittu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Asemakaavan luonnoksen yksityiskohtia on kehitelty korttelin 9 tonttien 4 ja 5 omistajien kanssa.

4.5.2 Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu

Korttelin 101 pientalojen korttelialue jaetaan seitsemäksi tontiksi, jolloin niiden määrä kasvaa kahdella nykyisestä. Tonttien lukumäärän muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta rakennettavuuteen, mutta kooltaan ne sopivat paremmin pienemmillekin taloille. Kuntolantien puoleiseen korttelin rajaan tehdään samalla vähäisiä tarkistuksia.

Kortteliin 9 valmistuneelle päiväkodille merkitään lohkotun kiinteistön mukainen tontti (YL). Pientalojen tonttien 4 ja 5 (AP) laajuutta tarkistetaan. Entisen kunnan-talon tonttialuetta (P) pienennetään hieman pohjoisen puolelta.

Haaviontien vierellä olevan suojaviheralueen (EV-2) koko pienenee, mutta se on kapeampanakin kaistaleena edelleen merkityksellinen. Alueen käyttö mahdollisena kevyen liikenteen reittinä sallitaan edelleen.

Kahden rakennuksen suojelumerkinnot poistetaan Haaviontien läheisyydestä. Kaavaluonnoksessa suojaviheralueella sijaitseva vanha aitta merkitään rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi, jonka säilyttäminen on suositeltavaa (sä-1). Korttelin 9 länsiosaan sijoittuvan Nissilän talon pihapiiri merkitään Yläneen kirkonkylän historialliseen kyläpaikkaan kuuluvaksi muuksi kulttuuriperintökohteeksi (kpk-1).

Vielä rakentumaton peltoalue jäsennellään toiminnoiltaan uudelleen siten, että siihen sisältyy urheilu- ja virkistyspalveluiden aluetta (VU), tori ja autopaikkojen korttelialuetta (LPA). Muutoksella edistetään alueen monipuolisen julkisen käytön mahdollisuuksia.

Asemakaavan muutoksen valmisteluvaiheessa pidettiin julkisesti esillä 17.7.2024 päivätty luonnos.

4.5.3 Yhteenveto vaihtoehtojen vertailusta

-

4.5.4 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Vaikutusselvitysten ja -arvioinnin tulokset

Asemakaavamuutoksen eri vaihtoehtoja on arvioitu Pöytyän kunnan hallinnollisessa ja teknisessä palvelukeskuksessa.

Mielipiteet ja niiden huomioonottaminen

Osallisten mielipiteet on pyritty ottamaan huomioon valintoja tehtäessä ja asemakaavaratkaisua kehitettäessä. Valmistelun aikana on oltu yhteydessä asemakaavan muutosalueeseen sisältyvän Nissilän tilan omistajiin.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut lausunnot

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta on saatu 17.7.2024 mennessä kaksi lausuntoa.

Caruna Oy:n lausunnossa (puolesta Rejlers Finlad Oy 7.2.2024) annettiin tiedoksi alueen sähköjakeluverkon kartta. Kaavamutoksen myötä todetaan sähkönkulutuksen kasvavan, alueelle tarvittavan kaapelointeja ja mahdollisesti uusi puistomuuntamo. Vaikutuksista sähköjakeluun otetaan kantaa tarkemmin kaavan tarkentuessa.

Turun Museokeskus/Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo lausui kaavahankkeesta 8.3.2024. Lausunnossa vastuumuseo edellyttää arkeologista tarkkuusinventointia tehtäväksi kiinteistöille 636-466-5-97 ja 636-466-5-99. Suunnittelualueen todetaan olevan RKY-alueen (Yläneen kirkonmäki ja pappila) välittömässä läheisyydessä ja taajaman alueella sijaitsevan useita vähintään 1700-luvulle ajoittuvia kylätontteja. Lisäksi suunnittelualueelta on tehty historiallisen ajan metalliesineiden löytöjä.

Asemakaavan luonnoksesta saadut lausunnot ja mielipiteet

-

Asemakaavan luonnoksen kehittäminen

-

Asemakaavan ehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset

-

Asemakaavan ehdotukseen tehdyt muutokset

-

4.5.5 Suunnitteluvaiheiden käsittelyt ja päätökset

Pöytyän kunnanhallituksen päätökset

- asemakaavan muutoksen laadinnan aloittaminen, osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen 15.1.2024
- asemakaavan luonnoksen asettaminen julkisesti nähtäville __.__.2024
- asemakaavan ehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville __.__.20__
- esitys asemakaavan muutoksen hyväksymisestä kunnanvaltuustolle __.__.20__

Pöytyän kunnanvaltuuston päätökset

- asemakaavan muutoksen hyväksyminen __.__.20__ (KV __ §).

**SELOSTUKSEN KOHDAT 5 JA 6
TÄYTETÄÄN EHDOTUSVAIHEESSA.**

PÖYTYÄN KUNTA

YLÄNEEN TAAJAMA

NISSILÄN ALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

selostuksen liitteet

- 1. osallistumis- ja arviointisuunnitelma**
- 2. kooste asemakaavan muutoksen luonnoksesta saadusta palautteesta**
- 3. kooste asemakaavan muutoksen ehdotuksesta saadusta palautteesta**
- 4. Arkeloginen tarkkuusinventointi 2024, Heilu Oy**
- 5. havainnekuva**
- 6. rakennustapaohjeet**
- 7. asemakaavamerkinnot ja asemakaavamääräykset**
- 8. asemakaavan seurantalomake**

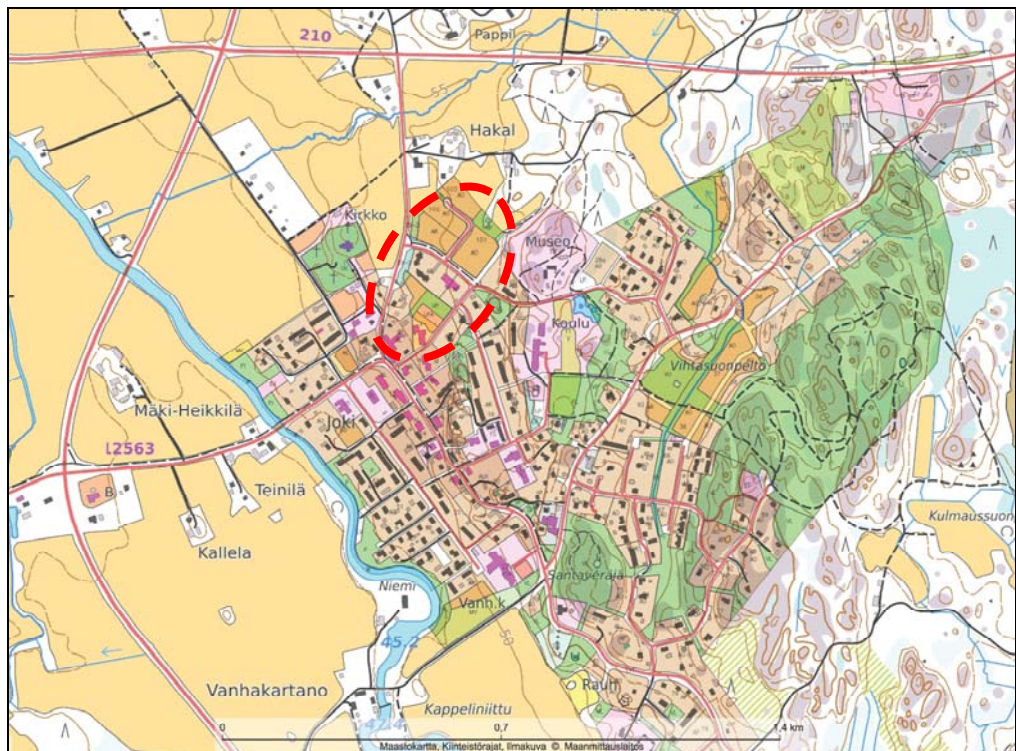

PÖYTYÄN KUNTA

YLÄNEEN TAAJAMA

NISSILÄN ALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma

SUUNNITTELUALUE

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Yläneen taajaman pohjoisosassa Nissiläntien molemmilla puolilla, sisältäen korttelin 101 kokonaan ja osin korttelin 9. Suunnittelualueella on muun muassa Yläneen varhaiskasvatusyksikkö (päiväkoti) ja entinen kunnantalo. Pinta-alaltaan alue on noin 5,3 hehtaaria.

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA ALUSTAVAT TAVOITTEET

Suunnittelualueen sijainti on Yläneen taajamassa keskeinen. Vuonna 2013 voimaan tullessa asemakaavassa esitettiin uusia rivitalojen ja pientalojen kortteleita sijoitettavaksi silloiselle Nissilän peltopalstalle. Katuverkostoa on sen jälkeen toteutettu asemakaavan mukaisesti paitsi Kuntolantien pohjoisosan kohdalla. Kaikki Nissiläntien pohjoispuoliset tontit ovat vielä rakentumattomia, mutta kadun eteläpuolelle on tehty kaksi rivitaloa ja päiväkoti.

Yläneen entiselle kunnantalolle on etsitty luontevaa käyttötarkoitusta pitkään, useiden vuosien ajan, mutta koko rakennuksen kattavaa pitempiä aikaista toimintaa ei ole löytynyt. Rakennuksen kaksikerroksinen osa on vuodelta 1975 ja sen laajennusosa (nk. sosiaalisiiپی) vuodelta 1983. Pöytyän kunnan toimitila- ja kiinteistöstrategian mukaan rakennuksen omistuksesta voidaan luopua.

Asemakaavan muutoksella saatetaan alueelle osoitetut käyttötarkoitukset ajan tasalle, minkä lisäksi edistetään alueen rakentumismahdollisuuksia sallimalla myös pienikokoisten omakotitalojen eli minitalojen rakentaminen. Syksyllä 2021 valmistunut Yläneen varhaiskasvatusyksikkö luvitettiin poikkeamismenettelyllä, eikä sille ole vielä asianmukaista kaavamerkintää. Kaavoitustyön aikana selvitetään vanhan rakennuskannan suojelun tarpeellisuus. Alueen käyttötarkoitusten suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös läheisen Yläneen kirkonmäen miljöö, joka kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin.

Näkymä suunnittelualueelle Liisantieltä, Yläneen uusi päiväkoti on kuvassa etualalla.

ALUEEN NYKYTILA

Nissiläntien rakentamisen myötä suunnittelualueesta on tullut aiempaa oleellisempi osa Yläneen taajaman keskustaa. Kevyen liikenteen väylällä varustettu katu välittää liikennettä Haaviontieltä, Kuntolantieltä, Liisantieltä ja Kotopellontieltä. Uuden päiväkodin sijoittaminen alueelle korostaa sen merkitystä paitsi asumisen myös palvelujen alueena. Asemakaavan korttelia 9 voidaan pitää pääosin jo rakentuneena, mutta korttelit 101, 102 ja 103 ovat vielä kokonaan rakentumattomia. Kunnan vuokralle antamia peltopalstoja hoidetaan viljeltyinä. Voimassa olevassa asemakaavassa suojelluista kahdesta rakennuksesta (sr-4) on Haaviontien viereinen vanha aitta kunnostettu, mutta ei huonokuntoista savusaunaa.

Yläneen entinen kunnantalo on julkisesti myytävänä. Rakennuksen pientä arkistotilaa ei enää käytetä kunnan päätearkistona. Viime aikoina osa rakennuksesta on ollut Auranlaakson kansalaisopiston opetuskäytössä ja toimistotiloja on vuokrattu vähäisessä määrin ulkopuolisille. Rakennuksen kunto on todettu tyydyttäväksi.

Lentokuva Vallas Oy, 2022

ilmakuva Yläneen taajamaan pohjoisen suunnasta

OSALLISET

Alustavan tarkastelun perusteella osallisia ovat ainakin seuraavat.

Maanomistajat, asukkaat ja yrittäjät

- suunnittelualueen maanomistajat ja asukkaat
- lähiympäristön maanomistajat, asukkaat ja yrittäjät

Pöytyän kunnan luottamuselimet ja hallintokunnat

Yhdyskuntatekniikka

- Pöytyän kunnan vesi- ja viemärlaitos
- Caruna Oy

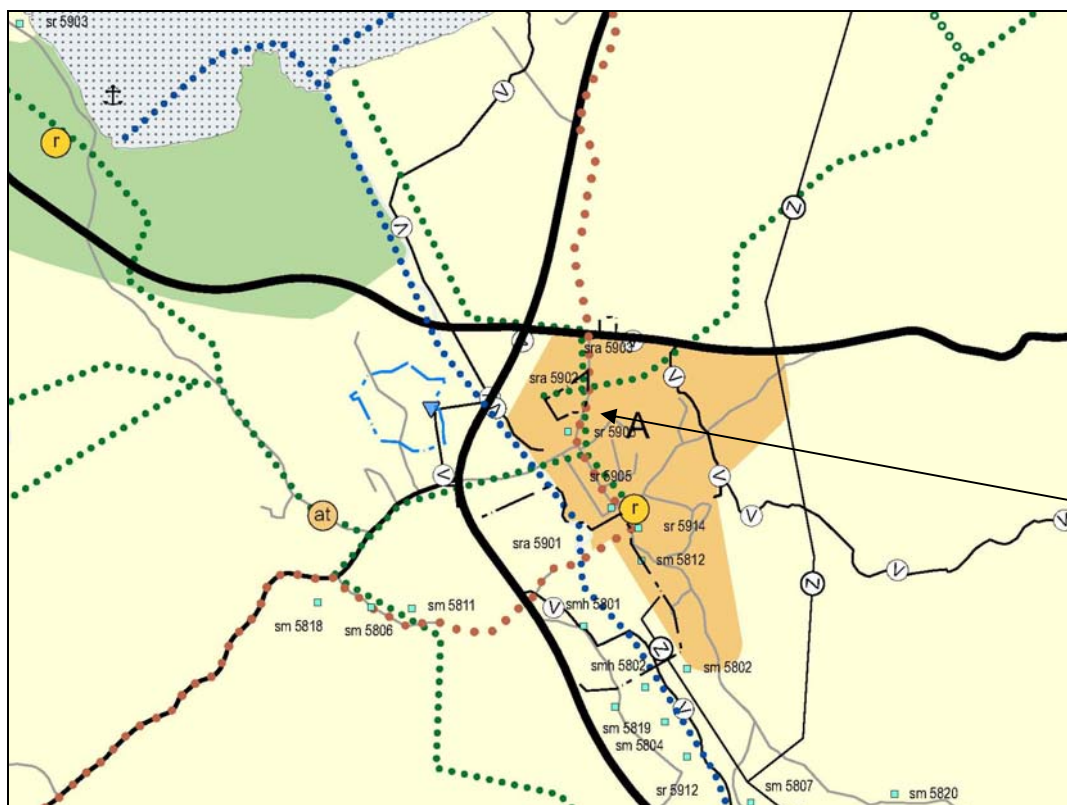
Viranomaiset

- Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo / Turun museokeskus
- Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Varsinais-Suomen liitto

Muut osalliset

- Yläneen kyläyhdistys ry

KAAVOITUSTILANNE

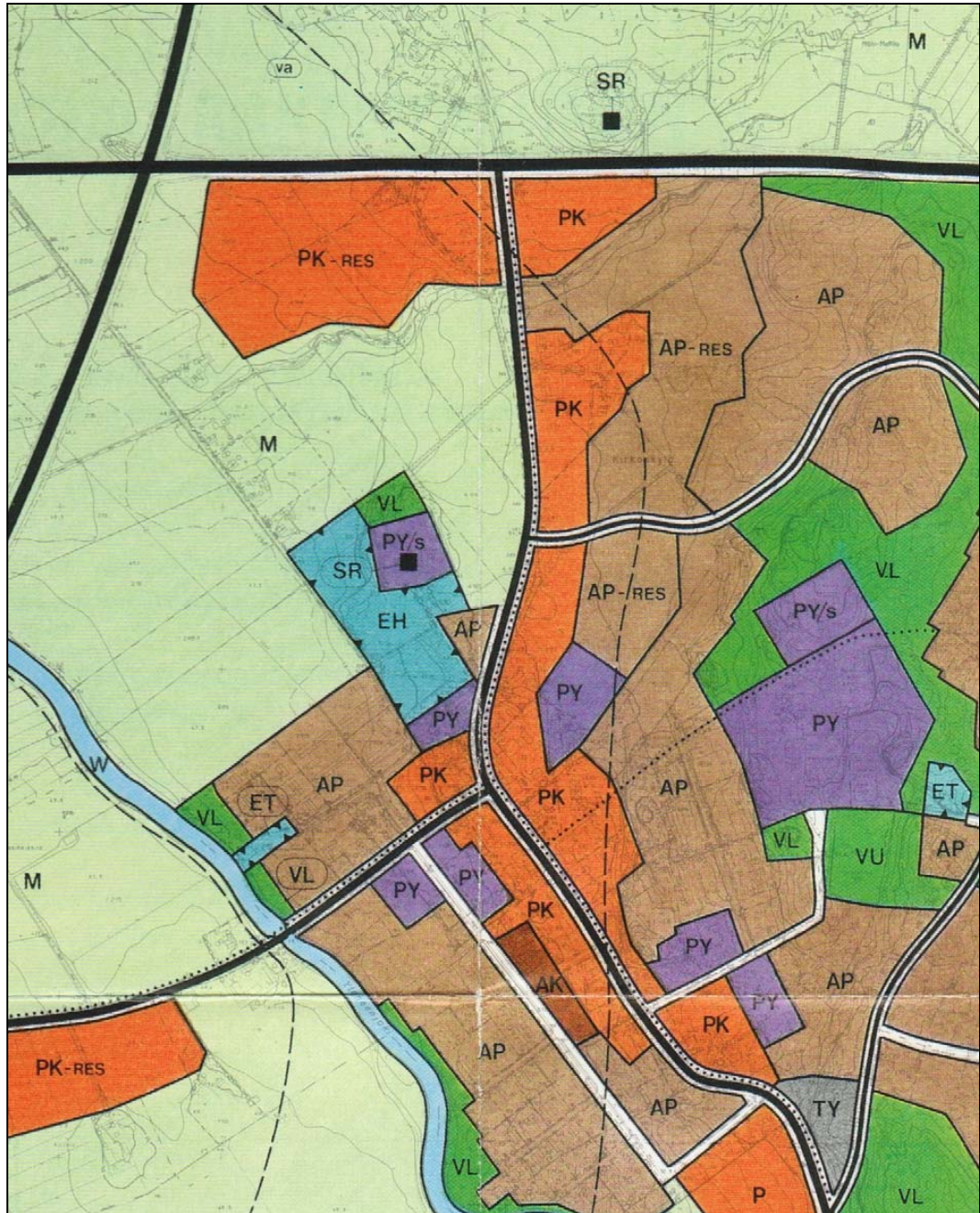

ote maakuntakaavojen yhdistelmästä

Maakuntakaava

Loimaan seudun maakuntakaava vahvistettiin Ympäristöministeriössä 20.3.2013. Kaavassa suunnittelualue on kokonaan taajamatoimintojen alueella (A). Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava hyväksyttiin

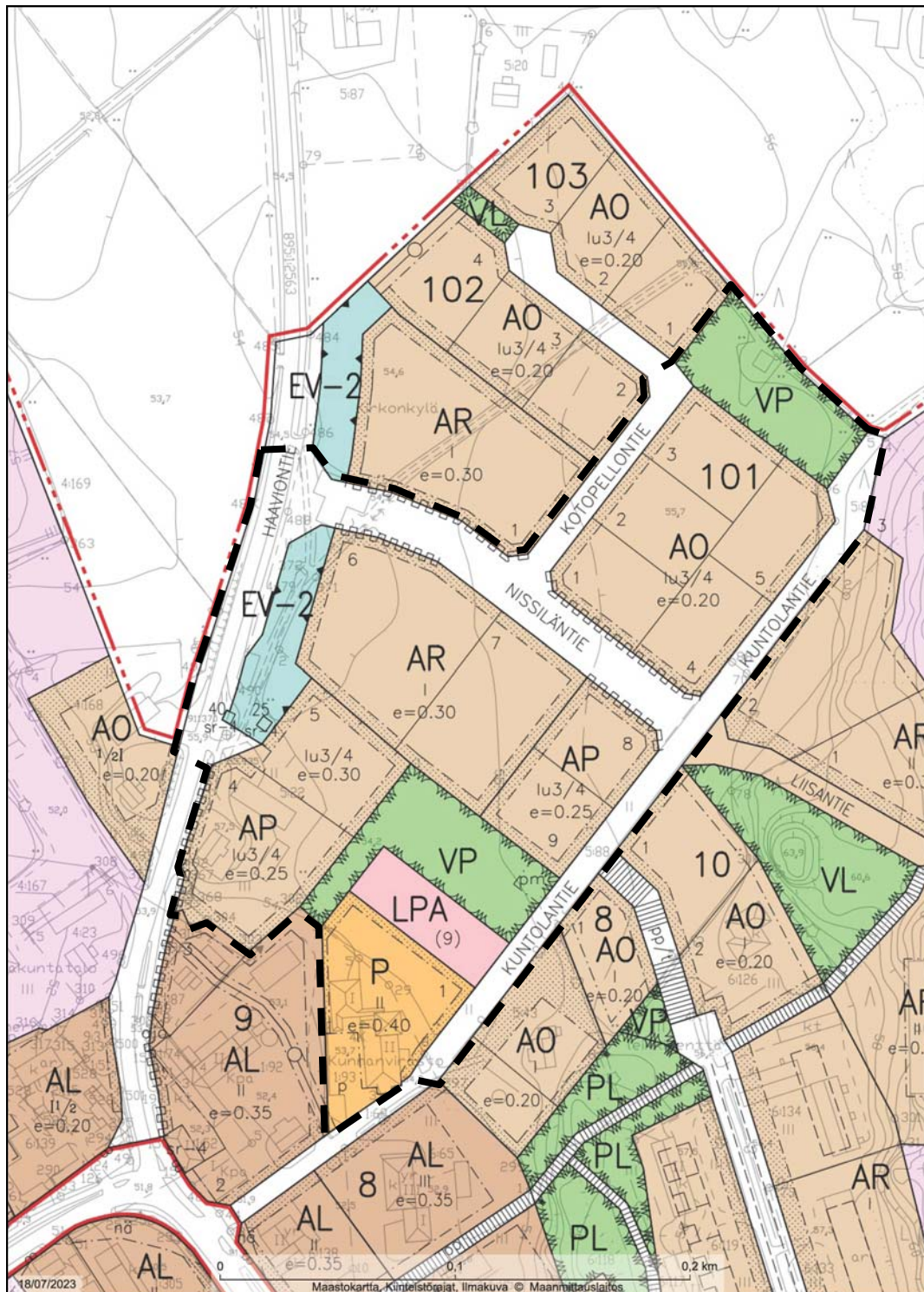
maakuntavaltuustossa 11.6.2018. Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakunta-kaava hyväksyttiin 14.6.2021, ja se määrättiin tulemaan voimaan 13.9.2021. Suunnittelualueen länsirajalla kulkee kulttuurihistoriallisesti arvokas tie (ruskea palloviiva) sekä ulkoilureitti (vihreä palloviiva). Lähellä sijaitseva Yläneen kirkko ympäristöineen on merkittävä rakennetun ympäristön alue (sra 5902).

ote osayleiskaavasta

Yleiskaava

Alue sisältyy Yläneen keskustan osayleiskaavaan. Suunnittelualueen varauksina on käytetty yksityisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PK), julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY) ja pientalovaltaista asuntoaluetta (AP, AP-RES). Lisäksi on alueellinen pääväylä, kokoojatie ja kevyen liikenteen väylä. Läntinen osa sisältyy Pyhäjärven valuma-alueeseen. Entisen rakennuslain aikana Yläneen kunnanvaltuustossa vuonna 1988 hyväksytty osayleiskaava on oikeusvaikutukseton.

ote asemakaavayhdistelmästä ja suunnittelualueen alustava raja (musta katkoviiva)

Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa asemakaava, jonka Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyi 16.9.2013. Asemakaava sisältää palvelurakennusten (P), asuinpienalojen (AP), erillispientalojen (AO), rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten (AR) korttelialueita. Lisäksi on katuja, puistoa (VP), autopaikkojen korttelialuetta (LPA) ja suojaviheraluetta, jolle voidaan sijoittaa kevyen liikenteen reitti (EV-2). Suojeltavia rakennuksia on kaksi (sr-4: Suojeltava rakennus. Suojelumerkinällä varustettua rakennusta ei saa purkaa, eikä rakennukseen saa tehdä sen rakennushistoriallista tai kulttuurihistoriallista arvoa turmelevia julkisivumuutoksia.).

MAANOMISTUS JA KIINTEISTÖREKISTERI

Suurin osa alueesta on Pöytyän kunnan omistuksessa. Korttelin 9 tonteista 4-6 ovat yksityisomistuksessa. Haaviontiellä omistajana on myös Suomen valtio. Suunnittelualue on Maanmittauslaitoksen ylläpitämässä kiinteistörekisterissä.

OSALLISTUMISEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Yleinen tiedotus

- kuulutukset hankkeen vireilletulosta
- kuulutukset OAS:n ja kaavaluonnoksen nähtävilläolosta
- kuulutukset asemakaavaehdotuksen nähtävilläolosta
- muut asemakaavan käsittelyyn ja hyväksymiseen liittyvät kuulutukset

Maanomistajat

- osallistumis- ja arviointisuunnitelman postitus (sisältäen rajanaapurit)
- tiedottaminen asemakaavan luonnoksen nähtävilläolosta
- tiedottaminen asemakaavan ehdotuksen nähtävilläolosta (vain ulkopaikka-kuntalaiset osalliset)

Pöytyän kunnan luottamuselimet ja hallintokunnat

- tiedottaminen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta
- luonnosvaiheessa sisäinen vuorovaikutus
- lausuntopyyntö asemakaavan ehdotuksesta

Yhdyskuntatekniikka

- tiedottaminen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta
- luonnosvaiheessa tarvittaessa työneuvottelu ja / tai lausunnot
- asemakaavan ehdotuksen lähetys mahdollista lausuntoa varten

Viranomaiset

- ilmoitus hankkeen vireilletulosta sähköpostilla
- osallistumis- ja arviointisuunnitelman lähetys
- aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (MRL 66§) järjestetään pyydettyäessä
- asemakaavan luonnoksen lähetys tiedoksi ja mahdollista lausuntoa varten
- asemakaavan ehdotuksen lähetys tiedoksi ja mahdollista lausuntoa varten
- mahdollinen viranomaisneuvottelu

Osallisilla on kaavaa valmisteltaessa mahdollisuus esittää mielipiteitään kaavaluonnoksesta sen ollessa julkisesti nähtävillä sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta koko kaavatyön ajan.

Saadun palautteen pohjalta laadittu asemakaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville kolmenkymmen päivän ajaksi, ja siitä pyydetään tarvittavat lausunnot. Kuulutus julkaistaan paikallislehdessä. Kaavaa koskevia muistutuksia voivat tehdä kuntalaiset ja muut osalliset (MRA 27§).

Kaavaehdotuksesta jätettyihin muistutuksiin laaditaan vastineet ja asemakaavaa tarvittaessa tarkistetaan. Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutoksen, minkä jälkeen kaavaan tyytymätön voi valittaa Turun hallinto-oikeuteen.

ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Ympäristövaikutukset

Arvioidaan asemakaavan muutoksen vaikutuksia Yläneen taajaman liikennejärjestelyihin, yhdyskuntarakenteeseen ja taajamakuvaan.

Kulttuuriset vaikutukset

Arvioidaan asemakaavan muutoksen vaikutuksia kulttuurihistoriallisten, rakennushistoriallisten ja miljööön arvojen kannalta.

LAADITUT JA LAADITTAVAT SELVITYKSET

Suunnittelualueen vanhaa rakennuskantaa on inventoitu Turun maakuntamuseon toimesta vuonna 2005. Kaavoitushankkeen aikana Nissilän alueesta teetettiin arkeologinen tarkkuusinventointi.

KAAVOITUSAIKATAULU

talvi - syksy 2024

- ilmoitukset asemakaavan muutoksen vireilletulosta
- osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinta
- asemakaavan muutoksen luonnoksen laadinta ja asettaminen nähtäville

syksy - talvi 2024

- asemakaavan luonnoksen kehittäminen asemakaavaehdotukseksi
- asemakaavan muutoksen ehdotuksen nähtävilläolo
- osallisten ja viranomaisten lausunnot ja muistutukset

talvi 2024 - talvi 2025

- viranomaisneuvottelu tarvittaessa
- vastineet asemakaavan muutoksen ehdotukseen
- asemakaavan muutoksen ehdotuksen mahdollinen tarkistaminen
- asemakaavan muutoksen hyväksyminen kunnanvaltuustossa

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täsmennetään ja täydennetään suunnittelun kuluessa tarpeen mukaan.

LISÄTIEDOT

Lisätietoja asemakaavatyöstä antaa Pöytyän kunnanjohtaja sekä kaavan laatijana toimiva aluearkkitehti. Kaavaa koskevat mielipiteet ja muistutukset osoitetaan Pöytyän kunnanhallitukselle. Postiosoitteena on Pöytyän kunta, Kehityksentie 6, 21800 KYRÖ. Sähköpostitse palaute lähetetään osoitteeseen kunta@poytya.fi.

kunnanjohtaja Mika Joki
Kehityksentie 6, 21800 KYRÖ
puhelin 040 672 2900
sähköposti: mika.joki@poytya.fi

aluearkkitehti Olli-Pekka Hannu
Yläneentie 11 b, 21870 RIIHIKOSKI
puhelin 040 198 0801
sähköposti: olli-pekka.hannu@poytya.fi

2.1.2024 / 17.7.2024 aluearkkitehti Olli-Pekka Hannu

5.7.2024

PÖYTYÄ

Yläne Nissilä Arkeologinen tarkkuusinventointi 2024

Tilaja:
Pöytyän kunta

Toteuttaja:
Heilu Oy

PÖYTYÄ Yläne Nissilä
Arkeologinen tarkkuusinventointi 2024

Tiivistelmä

Pöytyän kunta on laatimassa asemakaavamuutosta Yläneen taajamassa sijaitsevalle Nissilän alueella. Heilu Oy toteutti alueellisen vastuumuseon edellyttämän arkeologisen tarkkuusinventoinnin kaavamuutosalueella 16.4.2024. Alue sijaitsee Yläneen kirkonkylän alueella, jossa pellolta on löydetty historiallisen ajan esineistöä metallinilmaisimella. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää, sijaitseeko alueella kiinteää muinaisjäännöstä (säilyneitä kulttuurikerroksia tai rakenteita).

Maastotöiden aikana pellolle kaivettiin 14 löydötöntä koekuoppaa kaivinkoneella. Peltoaluetta käytiin läpi metallinilmaisimilla; pellon muokkauskerroksesta löytyi rautakautinen punnus, useita 1700-luvun rahoja ja runsaasti muuta historialliseen ja moderniin aikaan ajoittuvaa esineistöä. Metallinilmaisinlöydöt keskittyivät selkeästi Nissilän taloa lähinnä olevalle peltoalueelle.

Tarkkuusininventoinnin aikana alueelta ei todettu kiinteää muinaisjäännöstä, eli kohde jää irtolöytöpaikaksi.

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen tarkkuusinventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Teemu Tiainen, FM Sinikka Kärkkäinen ja HuK Toni Paukku
Kenttätöaika:	16.4.2024
Tutkimusten rahoittaja:	Pöytyän kunta
Arkeologinen kohde:	Nissilänpelto (1000049506), löytöpaikka, historiallinen
Lähialueen aikaisemmat tutkimukset:	A.-L. Hirviluoto ja M. Perkko inventointi 1972
Taustakartat:	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelu (WMTS) 07/2024
Käytetty koordinaatisto:	ETRS-TM35FIN, korkeus N2000

Raportin kuvat: Teemu Tiainen (TT) ja Sinikka Kärkkäinen (SK).

Kansikuva: Ilmakuva tutkimusalueesta koekuoppien kaivun jälkeen. Kuvattu luoteeseen.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Alueen taustatietoja.....	4
3. Tutkimusmenetelmät.....	7
4. Havainnot	8
5. Yhteenvedo	12
6. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet.....	13
Muu kulttuuriperintökohde	13
1. Yläneen kirkonkylä	13
Löytöpaikat.....	15
2. Nissilämpelto	15
Lähteet.....	16

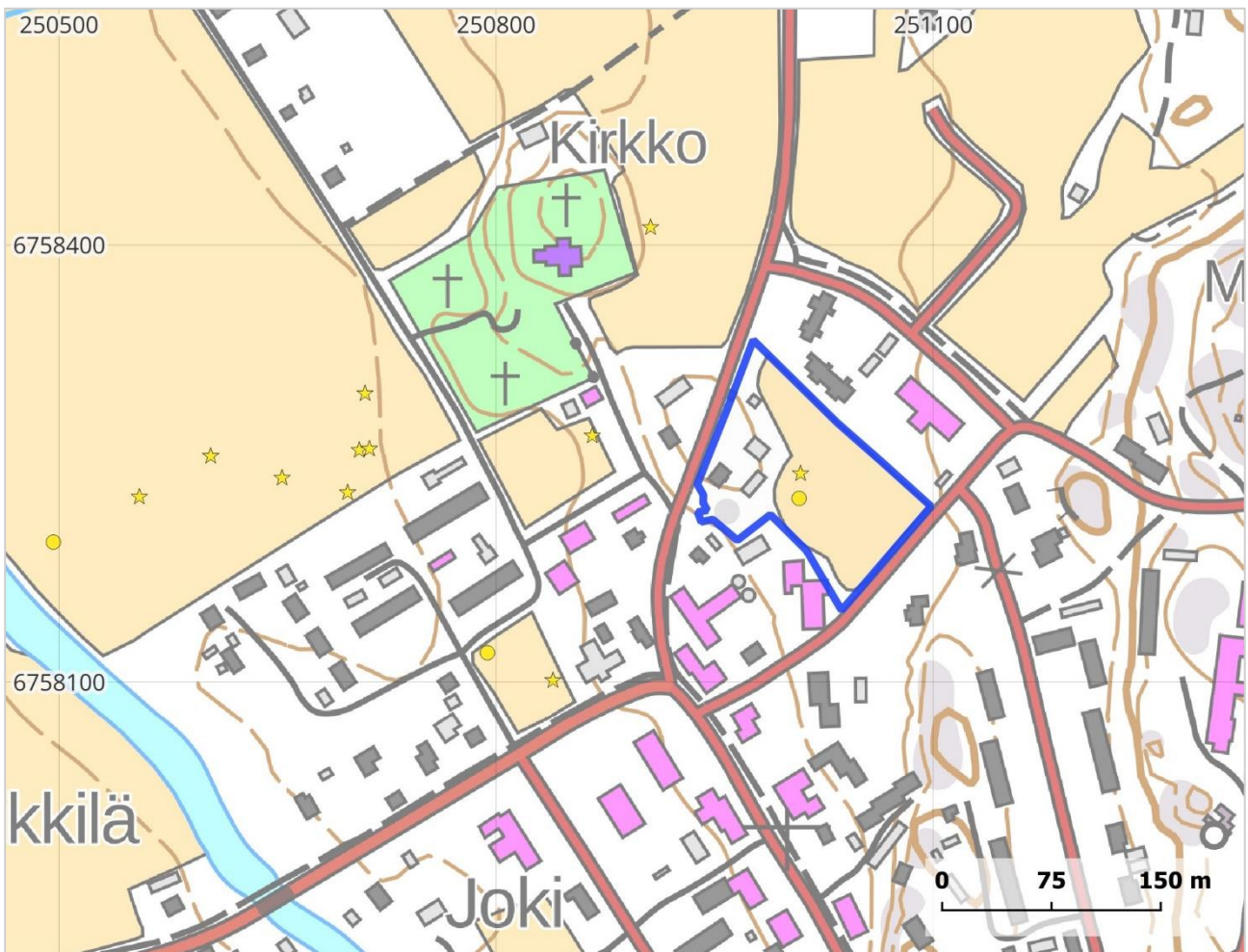

Kartta 1. Lähestymiskartta. Tutkimusalue sijaitsee sinisen ympyrän keskellä Yläneen taajamassa. MK 1: 80 000.

1. Johdanto

Pöytyän kunnalla on käynnissä asemakaavamuutos Yläneen taajamassa. Alue sijoittuu Yläneen kirkon kaakkoispuolelle, Kuntolantien ja Haaviontien väliselle alueelle ja sen koko on noin 5,6 hehtaaria. Hankealueen keski- ja itäosa on tasaista peltoa, ja sen länsiosassa on omakotitalo ulkorakennuksineen.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo antoi kaavoitushankkeesta lausunnon 8.3.2024 (diar. 1053-2024). Lausunnon mukaan hankealueelta (metallinilmaisimella pellosta) on löydetty kaksi historialliseen aikaan ajoitettua pöytäveitsen helaa. Alueella on sijainnut myös Yläneen kirkonkylän historiallisen ajan tonttimaita ja hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös Yläneen kirkko ja pappila. Edellä mainittujen seikkojen perusteella vastuumuseo edellytti hankealueen arkeologista tarkkuusinventointia. Pöytyän kunta tilasi työn Heilu Oy:ltä ja se toteutettiin kokonaisuudessaan keväällä 2024.

Kartta 2. Tarkkuusinventoitavan alueen rajausta sinisellä. Keltaisilla pisteillä ja tähdillä on merkitty alueen tunnetut irtolöytökohteet. MK 1: 5000.

2. Alueen taustatietoja

Tarkkuusinventoitava alue sijaitsee Yläneen kirkonkylän alueella, jonka varhaishistoria ei ole täysin yksiselitteinen. 1300-luvulla koko Yläne on kuulunut Satakuntaan ja on ollut osa Pöytyän kappeliseurakuntaa. Jossain vaiheessa 1400-luvulla Yläneen kartano siirtyi osaksi Varsinais-Suomen Maskun kihlakuntaa ja Yläneenkylä (eli Kirkonkylä) jäi Satakunnan puolelle (Ylönen 1969:147). Yläneenkylän ja Yläneen kartanon välillä kulkeva maakuntaraja periytyy ainakin keskiajalta, mahdollisesti kauempaakin (Ylönen 1969:87). Yläneen Kirkonkylä (Ylledä Kirkeby) on mainittu vuoden 1541 maakirjassa. Kirkko on siirretty Kappelniitynmäestä kylän mäelle kuitenkin vasta 1663, jolloin Kirkonkylä- nimitys vakiintui. (Ylönen 1969:452).

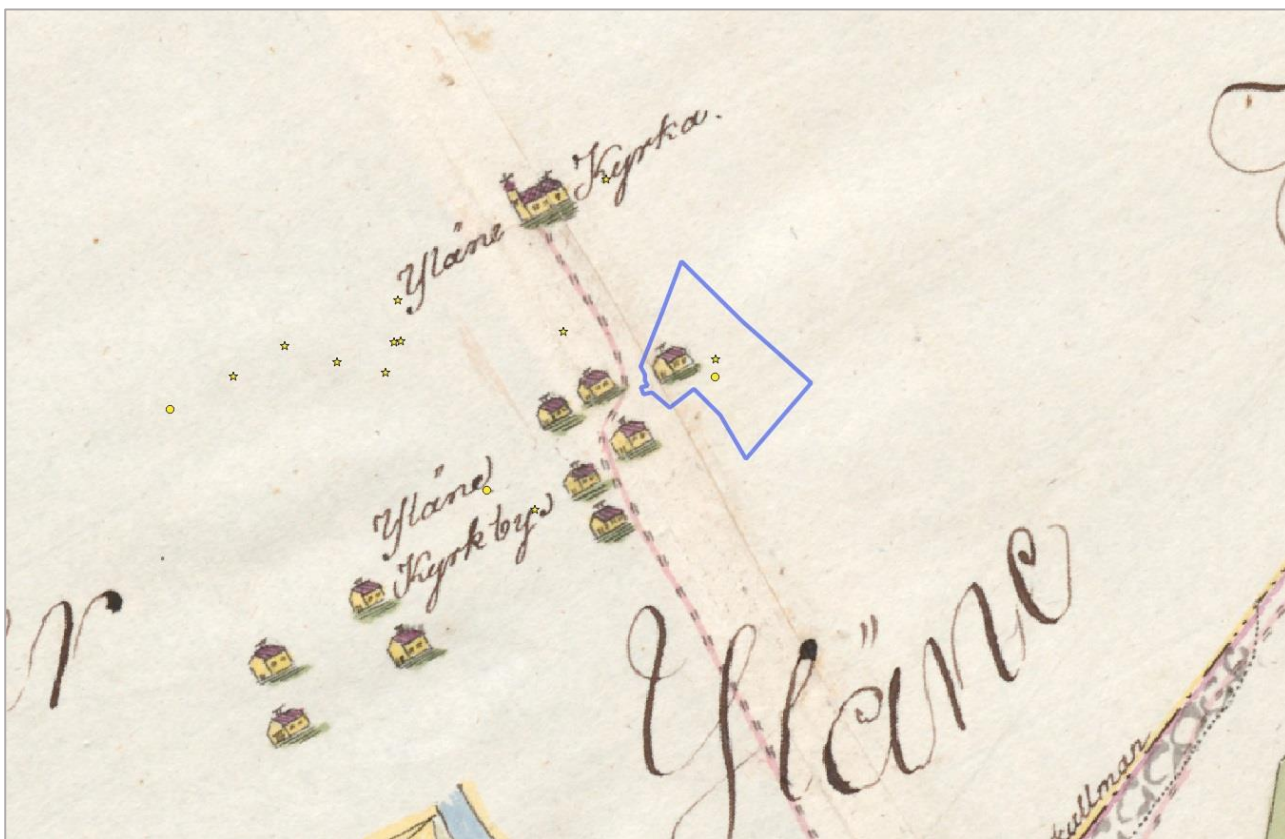
1700-luvulla Yläneen kylä on kuulunut Euran pitäjään ja ollut osa suurta jakokuntaa, johon ovat kuuluneet Lellainen, Löyttylä, Komoinen sekä Heinjoki. Kylillä ei ollut maastoon merkittyjä tarkkoja rajoja (Koivisto 1966:66). Yläneen kirkonkylä on kuvattu Komoisten isojakokarttaan (v. 1786-1793) ja kirkonkylän taloja on kuvattu myös Yläneen kartanon 1700-luvun lopun karttaan. Karttojen perusteella Yläneen kirkonkylän talot ovat sijoittuneet kirkon eteläpuolelle ja yksi taloista (Nissilä) on sijainnut nykyisellä paikallaan asemakaavoitettavan alueen länsilaidassa. Senaatinkartalla Nissilän pellolla on tuulimylly.

Kirkonkylän ympäristöstä, etenkin kirkon lounaispuolen pellolta, on tehty runsaasti rautakautisia ja historiallisen ajan esinelöytöjä viime vuosina metallinilmaisinsinnässä. Nissilän peltoalueelta on löydetty kaksi historialliseen aikaan ajoitettua pöytäveitsen päätehelaa metallinsinnässä vuonna 2020 (muinaisjäännöskohde *Nissilänpelto 1000049506*).

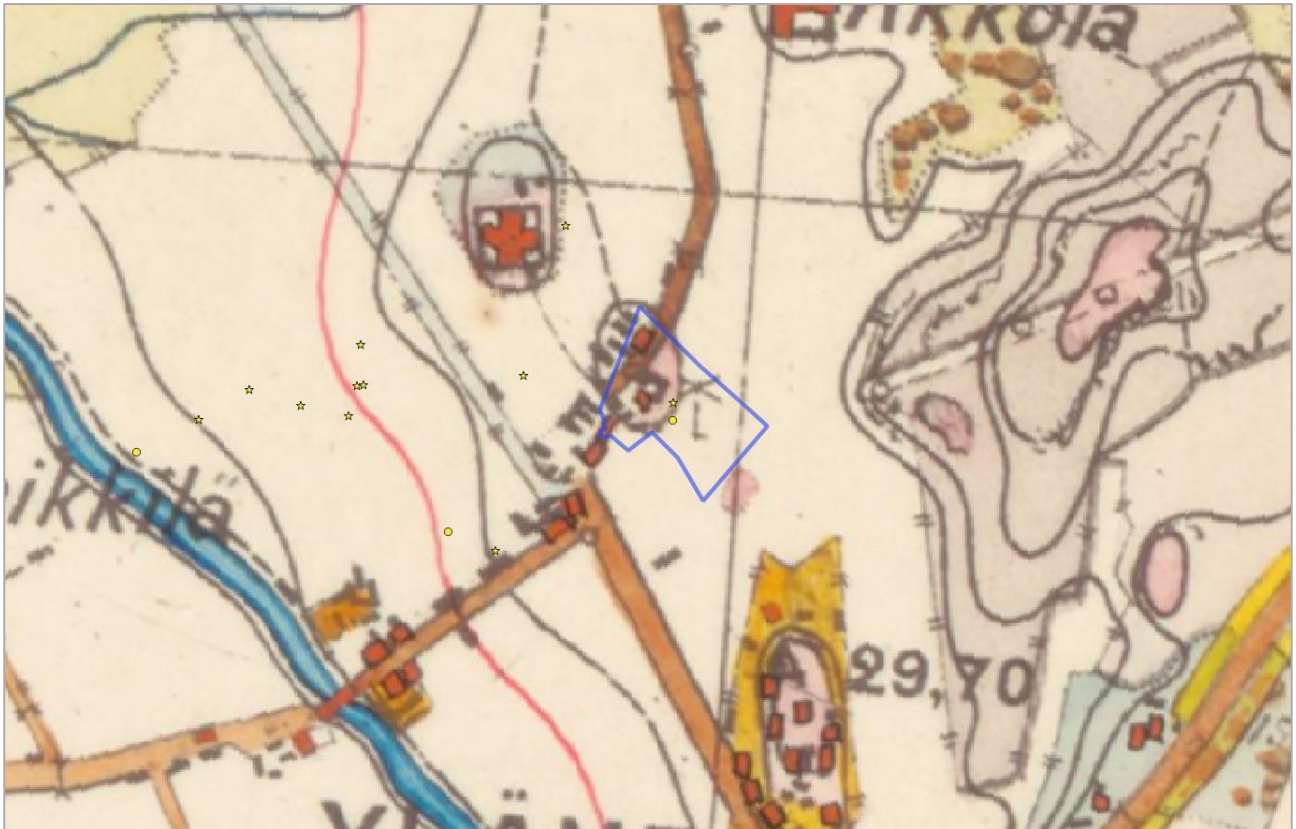
Yläneellä on tehty arkeologinen inventointi vuonna 1972 (Hirviluoto & Perkko) ja Yläneen osa-alueinventointi vuonna 2008 (Mikkola). Digitoiduista raporteista ei käy varmuudella ilmi, onko Yläneen kirkonkylää inventoitu aikaisemmin kovinkaan tarkasti.

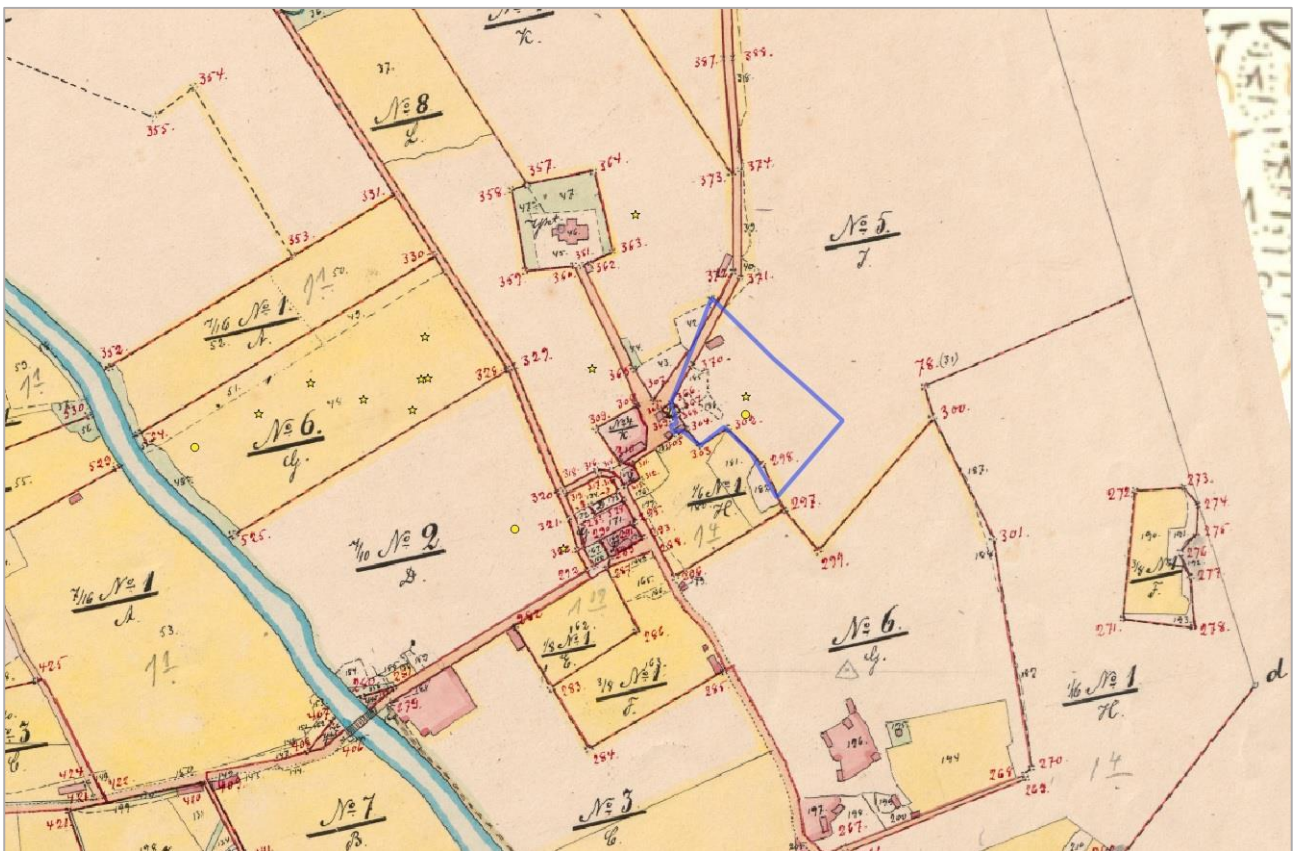
Kartta 3. Hankealue rajattu sinisellä Yläneen Kirkonkylän isojakokartalle (1786-1793). Nissilän talo on sijainnut alueen länsireunassa (kirjain i). Alueelta tehdyt irtolöydöt on merkitty keltaisin pistein ja tähdin.

Kartta 4. Yläneen kirkonkylän taloja on kuvattu Yläneen kartanon karttaan 1788-1798.

Kartta 5. Hankealue senaatinkartalla (v. 1883).

Kartta 6. Hankealue uusjakokartalla (v. 1888-1900).

Kartta 7. Hankealue vuoden 1957 peruskartalla.

3. Tutkimusmenetelmät

Ennen tarkkuusinventoinnin maastotyövaihetta tehtiin esityöt, joiden aikana selvitettiin Yläneen kirkonkylän historiaa lähdekirjallisuuden ja arkistolähteiden avulla. Ylänettä kuvaavat vanhat kartat 1700-1900-luvuilta (isojako-, senaatin-, uusjakokartat) haettiin Kansallisarkiston ja Maanmittauslaitoksen arkistoista. 1900-luvun peruskarttoja ja historiallisia ilmakuvia tarkasteltiin Maanmittauslaitoksen verkkosivustoilta. Lähialueen tunnettujen irtolöytöpaikkojen ja muiden arkeologisten kohteiden tiedot ja aikaisemmat inventointiraportit käytiin läpi Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön Palveluikkunasta (Kyppi).

Tarkkuusinventoinnin maastotyöt tehtiin 16.4.2024. Maastotöistä vastasivat FM Teemu Tiainen, FM Sinikka Kärkkäinen ja HuK Toni Paukku. Maastotöiden aikana peltoalueelle kaivettiin 14 koekuoppaa kaivinkoneella arkeologin valvonnassa. Koekuoppien koko oli keskimäärin 1,2 x 4 metriä ja syvyys noin 35-45 cm. Peltoalue käytiin läpi metallietsimillä, joiden avulla tehdyt löydöt ohjasivat osaltaan koekuoppien sijoittumista. Lisäksi Nissilän talon pihapiiriin itäosaan, pellon reunan liepeille tehtiin maaperäkairauksia ns. geologin sauvalla. Koekuoppien ja merkittävimpien metallinilmaisinslöytöjen sijainnit mitattiin GNSS-laitteella (tarkkuus 2 cm).

Metallinilmaisimella havaituista löydöistä mielenkiintoisimmat otettiin mukaan tarkempaan tarkasteluun ja niistä pyydettiin konsultaatiota Museoviraston arkeologisista kokoelmista. Löydöistä yksi (todennäköisesti rautakauteen ajoittuva punnus) talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM KM47029 (diar. 27.6.2024). Kokoelmiin menevä löytö luetteloidaan ja toimitetaan konservointiin syksyn / talven 2024 aikana. Inventointiraportti laadittiin heinäkuussa 2024.

Kuva 1. Maastotöiden aikana Nissilänpellolla tehtiin perusteellinen metallinetsintä. Kuvassa Toni Pauku signaalin ääressä. TT.

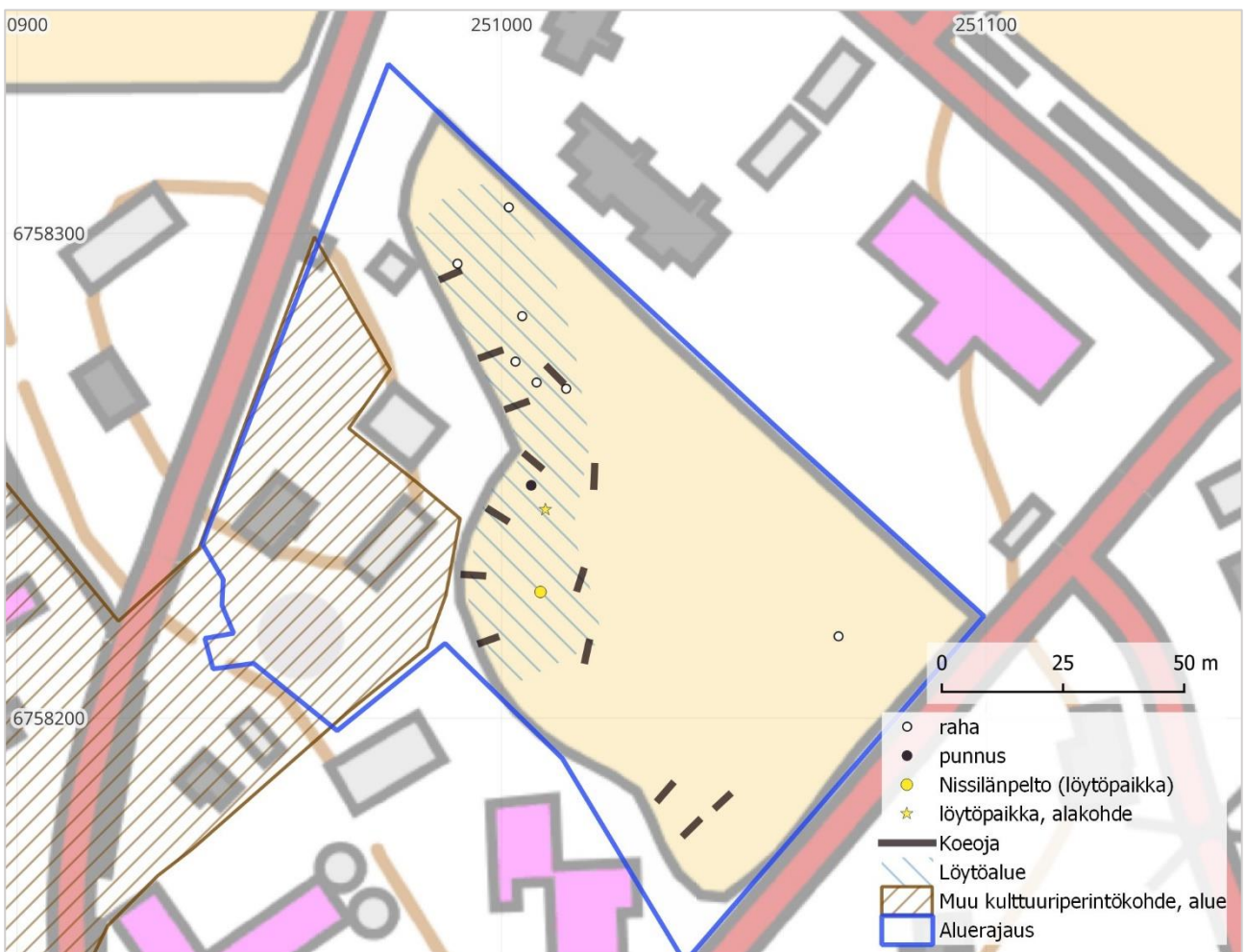
4. Havainnot

Tutkimusalue on suurimmaksi osaksi tasaista kesantopeltoa. Maasto kohoaa pellon alueella hyvin loivasti kohti länsilounasta. Alueen länsilaidan kalliomäellä on pientalo hoidettuine pihamaineen.

Pellosta tehdyt metallinilmaisinhavainnot keskittyvät kaava-alueen asutun tontin (Nissilä) välittömään läheisyyteen. Peltoalueen metallinetsinnässä havaittiin runsaasti eri-ikäistä esineistöä. Kaikki löydöt saatiin sekoittuneesta peltokerroksesta. Alueelta löytyi rautakautinen punnus (KM 47029), 1700-luvun rahoja, historiallisen ajan puukonhela, sormus, pieniä solkia ja modernia metalliroskaa, kuten repäisypullonkorkkeja, nauloja ja alumiinin kappaleita.

Pellolle tehdyissä koekuopissa muokkauskerroksen (25-40 cm) alla oli koskematon pohjamaa. Sekoittuneesta muokkauskerroksessa oli yksittäisiä paloja tiiltä, muutama kappale lasitettua punasavikeramiikkaa, posliinia ja yksi liitupiipun varren katkelma. Muokkauskerroksen alapuolisia kulttuurikerroksia tai rakenteita ei havaittu.

Hankealueen länsilaidan Yläneen historiallisen ajan kirkonkylän kaksiosainen kylätontti määriteltiin erinomaisen karttapaikannuksen (1700-luvun isojakokartta) perusteella muuksi kulttuuriperintökohteeksi (raportin kohde 1, Yläneen kirkonkylä). Kylätonttiin kuuluvan Nissilan talon tonttimaalle ei tehty kajoavia tutkimuksia; ainoastaan sen alavalla itäkoillislaidan kulmalla tehtiin maaperäkairauksia, joista ei kuitenkaan havaittu kulttuurikerrosta tms.

Kartta 8. Tutkimusalue, koekuopat ja havainnot. Suurin osa metallinilmaisinelöydöistä tehtiin sinisellä viivoitetulta alueelta. MK 1: 1500.

Kuva 2. Nissilänpelto on kauttaaltaan hyvin tasainen. Taustalla näkyy Nissilän tontti ja kirkko. TT.

Kuva 3. Kaikissa koekuopissa pellon muokkauskerroksen alla oli puhdas savinen hiesu. TT.

Kuva 4. Pellon rahalöytöjä, joista suurin osa ajoittuu 1700-luvulle. SK.

Kuva 5. Osa pellolta tehdyistä metallinilmaisnlöydöistä. SK.

5. Yhteenveto

Heilu Oy teki Yläneen taajamassa sijaitsevan Nissilänpellon kaavamuutosalueen arkeologisen tarkkuusinventoinnin 16.4.2024. Alueelta tunnettiin entuudestaan historiallisen ajan löytöpaikka. Pellolta, sekoittuneesta muokkauskerroksesta, löydettiin metallinilmaisimella rautakautinen punnus, joka talletettiin Museoviraston kokoelmiin. Pellolta löytyi myös 1700-luvun rahoja, historiallisen ajan tyypillistä esineistöä (rautanauloja, hevosenkengän kappaleita yms.) ja runsaasti modernia metalliroskaa. Miltei kaikki löydöt tehtiin peltoalueen länsiosasta, Nissilän talon itäpuolelta.

Pellon alueelta ei havaittu kulttuurikerroksia tai rakenteita. Metallinilmaisimella saadut löydöt ovat todennäköisesti levinneet/levitellyt ajan saatossa alarinteeseen, talotontilta pellolle. Nissilän tontti on osa Yläneen historiallisen ajan kirkonkylää, joka määriteltiin vanhojen karttojen ja historiallisten lähteiden perusteella muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Sinikka Kärkkäinen ja Teemu Tiainen

5.7.2024

Heilu Oy

6. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet

Muu kulttuuriperintökohde

1. Yläneen kirkonkylä

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, kyläpaikat

Ajoitus: keskiaikainen, historiallinen

Koordinaatit: N 6758169 E 250881 z 47-58 m mpy

Koordinaattiselite: kirkon eteläpuoleisen alueen arvioitu keskipiste

Inventointihavainnot 2024:

Yläneen Kirkonkylä (Yllelä Kirkeby) on mainittu ensimmäisen kerran vuoden 1541 maakirjassa, mutta alueen asutus on todennäköisesti paljon sitä vanhempaa. 1700-luvulla Yläneen kylä on ollut osa Euran pitäjään kuulunutta jakokuntaa, johon ovat kuuluneet Lellainen, Löyttylä, Komoinen sekä Heinjoki (Koivisto 1966:66). Yläneen Kirkonkylä on kuvattu Komoisten isojakokarttaan (v. 1786-1793) ja Yläneen kartanon 1700-luvun lopun karttaan. Kylässä on karttojen perusteella ollut kymmenen taloa, osa kirkon eteläpuolella ja osa Yläneenjoen molemmin puolin.

Kirkonkylän vanhalle kyläasutukselle laadittiin kaksiosainen aluerajaus 1700-luvun karttojen perusteella, mutta kajoavia tutkimuksia niiden alueella ei tehty. Vanhan kylän alue on valtaosaltaan rakennettua ja asuttua, ja historiallisten kerrosten säilyneisyyden tarkempi määrittäminen vaatisi kohdennetumpia arkeologisia tutkimuksia.

Kuva 6. Kylätontin alue sijoittuu kuvan takaosan talon kohdalle ja siitä takavasempaan. TT.

Kartta 9. Yläneen kirkonkylän kaksiosainen aluerajaus. MK 1:5000.

Löytöpaikat

2. Nissilänpelto

Muinaisjäännöstunnus:1000049506

Muinaisjäännösstatus: löytöpaikka

Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: rautakautinen - historiallinen

Koordinaatit: N 675822 E 251008 z 54 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen tunnettu sijainti (kyppi)

Aiemmat löydöt: veitsen heloja (ei vielä KM- numeroa 06/2024)

Löydöt 2024: KM 47029 (diar. 27.6.2024)

Aiemmat tiedot:

Kulttuuriympäristön palveluikkuna: Pellolta on löytynyt metallinetsinnässä kaksi pöytäveitsen päätehelaa. Lisätietoa viranomaiskäyttöön Ilppari ILM 17791.

Inventointihavainnot 2024:

Nissilän pellon alue käytiin läpi metallinilmaisimella ja alueelle tehtiin 14 koekuoppaa kaivinkoneella. Muokkauserroksen (25-40 cm) alla on koskematon savinen hiesumaa, eikä mitään kulttuurikerrokseen tai kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa havaittu. Nissilän löytöpaikan läheltä löytyi metallinilmaisimella todennäköinen rautakautinen punnus (KM 47029) sekä historiallisen ja modernin ajan esineistöä, kuten 1700-luvun rahoja, puukonhela, sormus, pieniä solkia ja rautanauvoja, pullonkorkkeja ja muuta metalliroskaa. Löydöt keskittyvät Nissilän tontin läheisyyteen. Esineenkappaleet ovat todennäköisesti levinneet alarinteeseen, tontilta pellolle. Löydöistä punnus talletettiin Museoviraston kokoelmiin, muut hävitettiin valokuvaamisen jälkeen.

Kuva 7. Pellon muokkauserroksesta löytyi metallinen punnus, joka talletettiin Museoviraston kokoelmiin. TT.

Lähteet

Painetut:

- Koivisto, Olavi 1966. Euran, Honkilahden ja Kiukaisten historia 1. Historiallisen ajan alusta isoonvihaan. Kuntien ja seurakuntien asettama historiatoimikunta.
- Ylönen, Aulikki 1969. Pöytyän, Yläneen ja Oripään historia vuoteen 1865. Helsinki: Pöytyän, Yläneen ja Oripään historiatoimikunta.

Tutkimusraportit

- Hirviluoto, Anna-Liisa & Perkko. M 1972. Yläne inventointi 1972 (kohdeluettelo)

Digitaaliset lähteet:

- Kulttuuriympäristö palveluikkuna: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000049506> (luettu 10.4.2024)

Kartat

Kansallisarkisto:

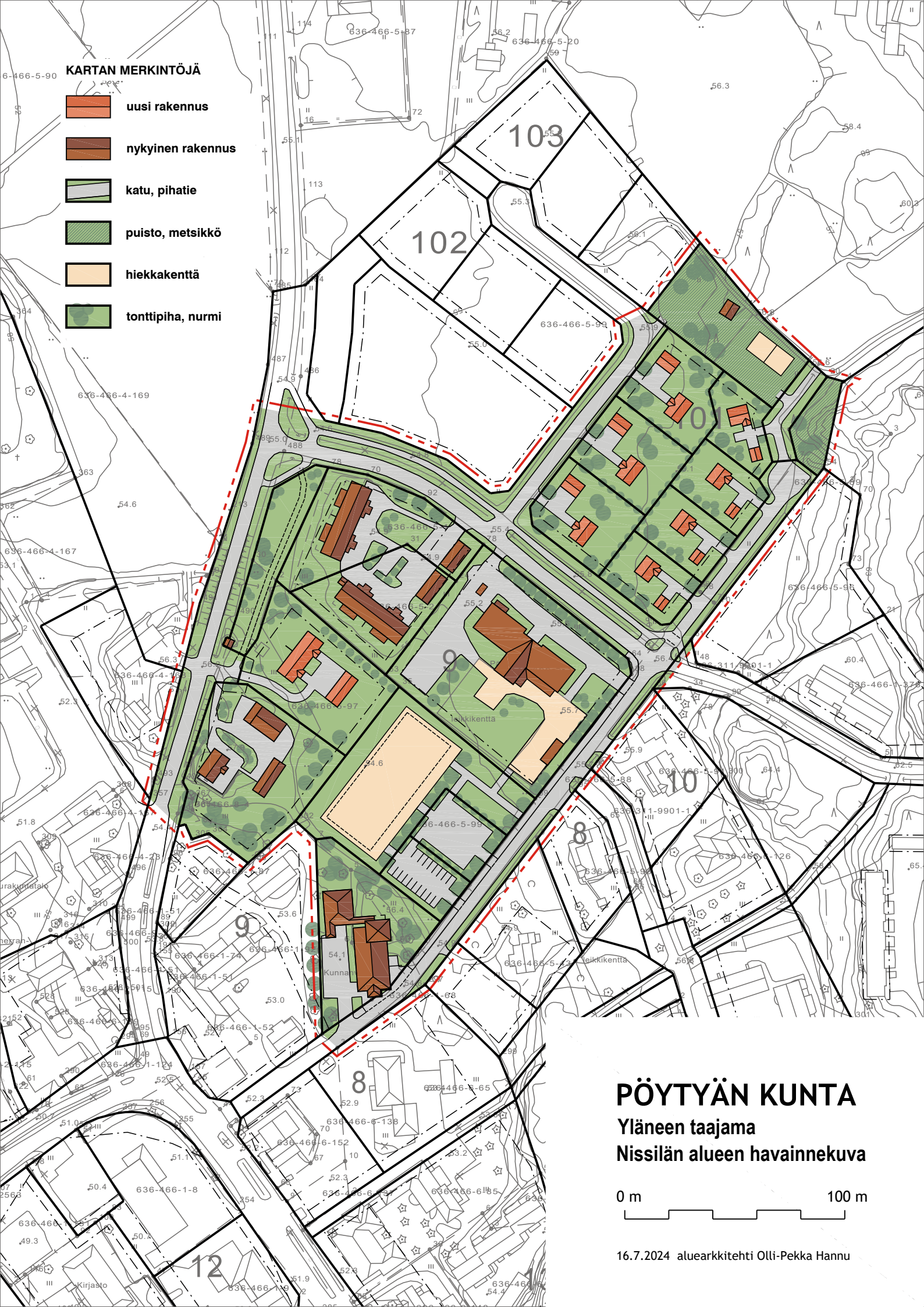
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ib.* Senaatin kartasto. XIII 17 [Yläne] (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 4.4.2024. (1883)
- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat. A TURUN JA PORIN LÄÄNI:
 - o Yläne. A118:20/1-27 Yläne; Kartta ja asiakirjat Yläneen lohkokunnasta (käsittäen silloin seuraavat kylät ja yksinäistalot: Yläne, Savo, Mykkälä, Mäenpää Nokkala, Haveri, Kurala, Lietsa: jatkuu tietosisältökentässä (1788-1798). Tiedosto 11. Kansallisarkisto. Viitattu 4.4.2024.
 - o Yläne. A118:4/8-21 Kirkonkylä; Isojaontäydennys (1888-1900). Tiedosto 6. Kansallisarkisto. Viitattu 4.4.2024.
 - o Honkilahti. A13:4/1-20 Komoinen; Yläneen kirkonkylän jakokunta: Yläneen kunnan Kirkonkylä ja Heinijoki sekä Komoinen, Lellainen ja Löyttylä nimiset kylät Honkilahden kunnassa, isojaon kartta ja jakokirja (1786-1793). Kansallisarkisto. Viitattu 4.4.2024.

Maanmittauslaitos:

- Separat förrättningskarta, kartdel II, storskifte, Kyrkoby by, Heinijoki by, Lellais by, Löyttilä by osv (SKAALATTU) (v. 1785)

Vanhat painetut kartat- latauspalvelu:

- 1133 11 Yläne v. 1957

KARTAN MERKINTÖJÄ

- uusi rakennus
- nykyinen rakennus
- katu, pihatie
- puisto, metsikkö
- hiekkakenttä
- tonttipiha, nurmi

PÖYTYÄN KUNTA
Yläneen taajama
Nissilän alueen havainnekuva

0 m 100 m

16.7.2024 aluearkkitehti Olli-Pekka Hannu

Yläneen taajama, Nissilän alue

RAKENNUSTAPAOHJEET

Kortteli 101, tontit 1-7

Rakennusten pääasiallisena julkisivumateriaalina on peittomaalattu puu tai rappaus. Katteen tulee olla betonitiiltä, savitiiltä tai konesaumattua peltiä. Rakennuksissa käytettävän harjakaton kaltevuuden vaihteluväli on 1:2-1:1,5. Runkoleveys saa olla enintään 10 metriä, rakennuksissa voi kuitenkin olla lisäksi siipiosia ja poikkipäätyjä. Sokkelin enimmäiskorkeus ylimmästä maanpinnan tasosta on 1 metri.

Julkisivujen pääväri on vaalea keltainen, harmaa tai muu korttelissa käytettyä tummuusastetta vastaava väri. Rapattujen pintojen väri voi olla myös valkoinen. Sokkelin tulee olla seinäpintoja tummempi. Talousrakennukset voidaan maalata punaisiksi (punamulta). Listoitusten väriksi suositellaan valkoista tai sävytettyä valkoista. Vesikatteen väri on punainen, tumma harmaa tai musta.

Raja-aitoina sallitaan vapaasti kasvavat tai leikatut pensasaidat, peittomaalatut puiset säleaidat ja läpinäkyvät metalliaidat. Rakennetut aidat saavat olla korkeudeltaan enintään 120 cm. Aidan saa pystyttää rajalinjalle naapurin suostumuksella.

Korttelin 9 tontit 4-7

Rakennusten pääasiallisena julkisivumateriaalina on peittomaalattu puu, tiili tai rappaus. Katteen tulee olla betonitiiltä, savitiiltä tai konesaumattua peltiä. Rakennuksissa käytettävän harjakaton kaltevuuden vaihteluväli on 1:3-1:2. Runkoleveys saa olla enintään 10 metriä, rakennuksissa voi kuitenkin olla lisäksi siipiosia ja poikkipäätyjä. Sokkelin enimmäiskorkeus on 1 metri.

Rapattujen ja puisten julkisivujen päävärinä on vaalea keltainen tai harmaa. Puiset talousrakennukset ja tiilirakennukset voivat olla myös punaisia. Listoitusten väriksi suositellaan valkoista tai sävytettyä valkoista. Vesikatteen väri on punainen, tumma harmaa tai musta.

Raja-aitoina sallitaan vapaasti kasvavat tai leikatut pensasaidat, peittomaalatut puiset säleaidat ja läpinäkyvät metalliaidat. Rakennetut aidat saavat olla korkeudeltaan enintään 120 cm. Aidan saa pystyttää rajalinjalle naapurin suostumuksella.

Rakennustapaohjeet eivät koske alueen nykyisiä rakennuksia.